

güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

GÜNAY TAYLAN
NACI GİRGİNSOY
CEMİL EREN
HALİM UĞURLU
RUŞEN HAKKI
METİN ELOĞLU
FERİHA AKTAN
MEHMET SEYDA
ŞEVKET YÜCEL
RAUF AYBEY
M. DİRİMEN
AHMET ÇUHACI
SIYAMI ÖZEL
CELAL ARABACIOĞLU
ATIF ÖZBİLEN
ÖMER AŞICI
MUZAFFER UYGUNER
İSMET KEMAL KARADAYI
ÖMER SAKIP
BURHAN GÜNEL
TAHSİN ŞENTÜRK
YALVAÇ URAL
BERÇ KÖÇEOĞLU
İTİR GÜRDEMİREL
MAHIR ERSİN GERMEÇ
HASAN HÜSEYİN YALVAÇ

ATTILÂ GALATALI — Uluslar arası 3'üncü
"Vallauris" Seramik bienniali Birincilik Ödülü

güney güney güney güney güney güney

SAYI: 58

Yıl: 5

TEMMUZ 1972

Cilt: 5

250 Krş.

SOYUT :

Soyut, yeni yıla, yeni bir biçim, yeni bir öze girdi. Geniş oylumu, tutarlı bir görüşün ürünleri ile izlenmesi gerekli dergilerden biri olan Soyut'un dağıtım yetersizliğinden okura ulaşamaması, gerek dergi gerekse, okur açısından büyük bir eksiklik.

Derginin 45. sayısında Attila Özkırımı Fûruzan'ın Kuşatma'sına eğilmiş, Kuşatma'yı okuyup da Attila Özkırımı'nın saptamalarına katılmayacak okur yoktur, sanırım. Aşağıda bazı kesimleri alıntılıdığım bu yazının tümünü okumakla, Fûruzan ve öykü eleştirimiz üstüne sağlıklı bilgi edinmiş oluyoruz.

"...ayrıntının ne olduğunu, nasıl kullanılabileceğini bilmiyoruz. Bir kocağarı gevezeliğiyle sayfalar boyu anlatıyor, anlatıyor. Böylece hikâyesinin akışını kesmekle kalmıyor, kurguyu bozuyor, hikâyeyi dağıtıyor."

"Fûruzan "dili" "sözcükleri" yanlış kullanıyor. Hele uzun cümle kurdu mu noktalamayla birlikte cümlelerin öğelerini de karıştırıyor birbirine."

"...sağlıklı bir öz getirmiyor Fûruzan. Özün sağlam olması gözlemin gerçekçiliğiyle sağlanamaz ki."

Soyut'ta her sayı görebileceğimiz yazar ve ozanlardan bir kaçının adını sıralamakla yetiniliyor.

DERGİLERDEN

★

Günay Taylan

rum: Hasan Süseyin, Zühtü Bayar, Günel Altıntaş, I. Zeki Eyüboğlu Muzaffer Buyrukça.

DOST :

Dost yazılarının niteliği nedeniyle, sürekli izlenmesi gerekli dergilerden biri. Her sayısında, dergi sayfalarının büyük bir kesimini Ahmet Inam'ın "İki Dünya İki Şair" adlı "çözümleyici eleştiri" anlayışının örneğini veren yazısı ile Nurur Uğurlu'nun "Orhan Kemal'in İkbâl Kahvesi" adlı yazıları kaplamakta.

Derginin Haziran 1972 sayısı özüne büyük yer ayırmış. Genç ozanlardan Aykut Poturoğlu "belki doğacak kızıma şiirler"inde başarılı (unutma ki her balon / tepcekte öksüren / verimli bir çimreniyi özetler / ve sonra pasını kim siler / anası kötrüm kalmış, kars'lı çocuğun). dizeleriyle, toplumdaki bozuklukları, yoksunlukları yalın, özentsizce verirken, yine de umutsuz değildir, üç yüklü

değildir. Sevgi üstündür, özünün bütününde, (sakin yıkılma / inançla besle / sevgiyle büyüt yumruğunu / göğsüne bastır / yere düşürme arkadaş mektuplarını / ızdıraba alı / berhava et kötümserliği) dizeleri, İsmet Özel kokmasaydı, daha başarılı olurdu, Aykut Poturoğlu.

ÖZÜN :

Ankara'da yayınlanan tek yapıtlık dergi, Özün, Mayıs 1972 sayısıyla ikinci yayın yılına girdi. Özüne, özün sorunlarına eğilen derginin 13. sayısında Muhsin Şener "Özün / Konu Bağlaşımı" yazısıyla görüşüyor. Özüne biçimci bir açıdan yaklaşan yazarın "bazı bilinenleri sıralamak" dediği saptamaları, eksik. Bu eksikliği sorunu ortaya koyuşta tuttuğu yöntem vermek gerek.

"Özün konu ile değil, deyişte getirdiği yeniliklerle terazinin gözüne atılmalı. ağır o göz doğal olarak, konu da getirdiği yeniliklerle

bu ağmaya katkıda bulunabilir. iyi bir özün iyi bir ozan için bulunmalıdır da". sonuçlamasıyla "dile egemen olmak çoğunca yeterli olabilir, iyi bir özün kurabilmek için." başlaması, bize yazının yöntemini, ağırlık noktasını göstermektedir.

Genç ozanların özünlerine bolca yer vermekte, Özün, Çoğu kez aynı kısırlara... Bir heveslenme olmasın, yazarlar için yazdıkları. Burakmasınlar özünü. Yazmaktan çok okumayı unutmasınlar. Oğuz Makal'i yazdığı (çömlekçiler çömlek yapar / içine beceri katar / yedi el tabanca sesi / yengem avluda pamuk atar) dizelerini aldığım, "akşam oldu" özünü, özün olmasa gerek.

KISACA...

Yeditepe dergisi, Türk yayıncılığında "ölü mevsim" olarak nitelenen yaz aylarında (temmuz, ağustos, eylül) yayınlanmıyacak. "Bu üç ay içinde hem dinlenmiş, hem de kış için daha olgun bir derginin gerektirdiği hazırlıkları tamamlamış olacağız." diyor. Hüsamettin Bozok.

Yansima dergisinin Haziran 1972 sayısı "Günümüz Türk Hikâyesi Özel Sayısı" olarak yayımlandı (184 sayfa, 10 lira). Bir kitap niteliğindeki bu özel sayının, yazımıza katkısını küçümseyemeyiz.

BIZE GELEN DERGİLER :

TÜRK DİLİ — Aylık Dil ve Edebiyatı Dergisi. 250 Krs. Atatürk Bulvarı 221, Kavaklıdere / Ankara.

YEDİTEPE — Sanat Dergisi. 250 Krs. P.K. 77 — İstanbul.

SOYUT — Aylık Edebiyat Dergisi. 5 TL. Mithatpaşa Cad. 19/3 Beyazıt / İstanbul.

DOST — Fikir ve Sanat Dergisi. 5 TL. Ahmet Rasim Sok. 15/5, Cankaya / Ankara.

YENİ YAYINLAR — Aylık Fikir, Sanat ve Bibliyografya Dergisi. 3 TL. P.K. 60 Yenimahalle/Ankara.

ANKARA SANAT — Aylık Dergi (abonelerine) 5 TL. P.K. 168 Kızılay / Ankara.

HISAR — Aylık Fikir ve Sanat Dergisi. 250 Krs. P.K. 501 / ANK.

Yeni Kastamonu SANAT — Aylık Fikir, Sanat Dergisi. 100 Krs. P. K. 29 / Kastamonu.

EFLATUN — Aylık Dergi. 250 Kr. P.K. 36 Fındıklı / İstanbul.

YANSIMA — Aylık Sanat ve Kültür Dergisi. P. K. 118 / Sirkeci.

İŞ ve HUKUK — Aylık Dergi. 5 TL. Yeşilsaray İş Hanı Kat 3 No. 309 Kadıköy / İST.

HALKEVLERİ DERGİSİ — (Halk evleri Gn. Merkezi) 2 TL. Atatürk Bulvarı 104. Ankara.

KUVAYI MİLLİYE — Aylık Dergi. 250 Kr. Kuvayı Milliye Cemiyeti, — Mersin.

TÜRK BASIN BİRLİĞİ — Aylık Dergi. Yıllık Abone 500 TL. Nuru-

osmaniye Cad. 54/20 Cağaloğlu.

DENEME — Aylık Sanat Dergisi. 5 TL. P.K. 71 Eskişehir.

ADIMLAR — Aylık Sanat Dergisi. 4 TL. P.K. 2 — Erzurum.

HAREKET — Aylık Dergi. 150 Kr. P. K. 1240 / İST.

19 MAYIS MAĞAZALARI

Ankara'da İzmir Caddesinde
bir mağaza daha açtı.
YAKINDA İSTANBUL'da,
Şişli'de bekleyiniz.

Günay : 31

güney AYLIK SANAT DERGİSİ

Sahibi ve sorumlu yönetmeni : Atif Özbilen

Yazışma ve posta havalesi : Atif Özbilen, P. K. 1353 İstanbul.
Baskı : Halk Matbaası, Tel: 22 19 98. Ebuşsuut Cad. No. 15,
Sirkeci — İstanbul. Akbank Beşiktaş Şb. hesap No. 22787.
abone : yıllık 30 TL.

SANAT — Aylık Edebiyat Dergisi. 2 TL. P. K. 23 — Tokat.

YENİ a DERGİSİ — Aylık Kültür ve Sanat Dergisi. 250 Krs. P. K. 1392 Sirkeci / İST.

PANORAMA — Haftalık Aktüalite Dergisi. 50 Krs. Necatibey Cad. 13/C Ankara.

ÇAGRI — Aylık Fikir ve Sanat Dergisi. 200 Krs. P. K. 99 Konya-
ÇİĞ — Aylık Sanat ve Düşün Dergisi. 350 Krs. Sümer Sok. 26/4 Ankara.

TÜRK EDEBİYATI — Aylık Fikir ve Sanat Dergisi. 5 TL. P.K. 2 İstanbul.

MENDOS — Aylık Sanat Edebiyat Dergisi 250 Krs. P.K. 24 Fethiye.

SON KALE — Aylık Dergi. 350 Krs. P. K. 92 Karaköy / İST.

EDEBİYAT — Aylık Dergi. 2 TL. P.K. 50 Bakanlıklar / ANK.

AKÇAG — Aylık Sanat Dergisi. Krs. P. K. 1165 İstanbul.

★

DOĞRULAMA

Geçen sayımızın kapakındaki "gravür", yanlışlıkla; "Desen : Metin Elioğlu" diye yer almıştır. Oysa, resim Orhan Peker'indir.

İki sanatçımızdan da, okurlarımızdan da özür dileriz.

iç içe

Naci Girginsoy

Annem köfte pişiriyor çocukluğumun bir yerinde. Yaz akşamı. Üstbaş toz içinde, gözlerimde güneş ve deniz, gelip dayanıyorum mutfak kapısına, terli. Dönüyor annem. "çabuk, çabuk, diyor, baban görmesin!" Yine suyu kaçmış tulumbanın. Kovadan bir masraba su, glup glup, hızlı kol çekişler, glup glup, bol su geliyor, serin su. "Atletin de sırtısık lam, çabuk değişti." Annemin eli, sözüm ona döver gibi, yok yok, sever gibi. Limon sarısı merdivenler, at koştur sofalar. Üst kat, boydan boya pencere. Bol ışık, mavi ve yeşil. Eski konsolun üçüncü çekmecesinde çamaşırlar hazır, yıkanmış, ütülü. Komşunun radyosunda Mustafa Çağlar, ötelere, çok ötelere ağustos böcekleri. Kardeşlerim geliyor, altı erkek. Babam, annem. Yemekteyiz. Yaz akşamı. Bir koku, baş döndürücü. Annemin çiçekleri bu, ıtı. Tez sulamış, kapı eşliğinde, pencerelerde. İri çınarların sallanan yapraklarında birçok yıldız. Silkeleşem başımıza düşecek, soframıza. Çok şükür, doyduk. Babam, şimdi kahvesini içecek, sigarasını. Pencereden baktı mı, Rumeliyi görecek, gençliğini, zenginliğini. Varsın radyoda başka şarkılar çalsın. O, içinden geçenleri dinleyecek: Alishimin kaşları kara, Köşküm var deryaya karşı. Dayler dayler vıran dayler. Daha duyulandı mı, Verin benim bağlamamı çalayım aman. Yatacak. Biz, annemi de alıp deniz kenarına ineceğiz. Yaz gecesi.

Uyandım, sabah. Yüzmeğe gideceğiz, balığa. Eyüp Babanın kayığı hazır, adam başı 5 kuruş. Bugün okul var mı? Yok. Elbet yok. Yaz tatili. Annemin zincir marka ipliğinden alayım, gizlice. Duvarlarda süt kokusu, masada kızarmış ekmek. Yaz sabahı. "Ne okulu baba, diyor küçük kız, karnemizi aldık ya, tatildeyiz artık." Nerdense genç kız olmuş, ağabeyi de delikanlı. Peki ama makara ipliğim nerede? Konsolun üstüne koymuştum. Kardeşlerimden biri almıştır. Nereye gitti bunlar, altısı birden, gören varmı? Annem nerde? Konsol nerde? İpliğim, kardeşlerim nerde? Çocukluğum almış götürmüş tümünü. Denizimi, balıklarımı da almış. Bana bir şey bırakmamış. "Baba, denize gidecek miyiz bugün?" Babam susuyor. Entarisıyla, çoktan satılan evde, köşe penceresinden so-

kağa bakıyor; Alishimin kaşları kara. "Baba, duymuyor musun beni, bugün denize gidecek miyiz diyorum?" Kızım yüzüme bakıyor. Yanıtıyorum: "elbet, elbet." Vapur kaçta? Çok kalabalık olur hem, minibüsle gidelim. Sıcak. Oı, kalkmayacak mı daha? Dolsun hele. Doldu işte. Daha dolsun. Dizdizeyiz. Sıcak. Adamın kendi arabası olmalı? Atlarsın arabana çocuk çocuk, ver elini deniz. Beğendiğin yerden girersin. Geldik, hele şükür. Burada plaj yok, soyunma yeri yok. Biz, yıllar yılı düş kurarken, eloğlu gelip yazlık ev kurmuş, denize. Ordan giremezsin, deniz onun. Burdan giremezsin, gazino. Buraları bomboş, uzanırdı, şeytan minareleri, yıkanmış çakıllar. Eyüp Babanın kayığı, adam başı 5 kuruş. Yaz günü. Sıcak.

Denizi, duru mavi, görmek için çocukluğa yolculuk gerek. "İstemez, diyor Avni, o kadar açılma. Yarımca'ya gel." Güzelim yaz. Kiraz. Deniz. Şiir. Burda deniz herkesin. Sahil, doldurulmuş. Gezi alanında ATA Parkı, ATA'nın Anıtı. Çayhane, gazino, lokanta, plaj. Öteye, Tütüncüçülük sahiline dek uzayarak rıhtım, minik göle kavuşacak. Deniz, binlerin, onbinlerin, olacak. Yarımca, bir köy. Sanayi kuruluşları var, kirazı, denizi, bir de olmaları en iyi kullanan insan'ı. Yollar beton asfalt, elktriği var, taşıtı, belediye sinema - tiyatrosu, belediye düğün salonu. Menba suyunu sokak çeşmelerine taşımışlar, akıyor. Bütün köylerimiz böyle olsa, 40 bin Yarımca. Özelliğine yatkın şenlikler yapılsa. Bir Kiraz Şenliği az başarı mı? Köyde Resim Sergisi açıldı, ünlü ressamlar resimlerini sergiledi. Yelken yarışları yapıldı. Balo verildi. Sinema (Oscar almış bir yabancı, ödül kazanmış bir yerli film), Tiyatro, Şiir-Edebiyat, Batı Müziği, Türk Müziği, Mehter-Folklor Geceleri düzenlendi. En iyi kiraz, öğrenciler arası en güzel şiir yarışmaları yapıldı. Köyün genç kızları arasından Kiraz Güzeli seçildi. Sürecek Kiraz Şenlikleri. Her yıl, gelişerek yinelenecek. Yarımca Köyü Belediye Başkanı Mühendis Avni Şirin, yardımcısı Şair Avni Öztüre, "bitmedi, diyorlar, yaza kadar bekleyemeyiz. Yarımca Sinema ve Sanat Dostları Derneği kurduk. Eylül'den Mayıs sonunadek seçkin sanat filmleri gösterecek, tiyatro -

Desen : Cemil Eren

Üreyiş

**Ey damarlarımda buharlaşan kan
Kırılma zamanı en eski kristalin
Bozulan büyüü bastığım yerin**

**Gittikçe büyüyen gözü yalnızlığın
Anlamı ters düşen sözün ağrısı
Beton direklerin sessiz çatırdısı**

**Oku tam alnında bekleyen hedef
Yolun urgan urgan iç dolaşığı
Dipsiz kuyularda gece ışığı**

**İnsan tanımamış yepyeni akıl
Kaptansız gemiye sığınan liman
Hiç el sürülmemiş yığılı zaman**

**Renklerin dışında at süren boya
Vurgusu düşmemiş tılsımlı sözcük
Sonsuzun dibinde çöreklenen yük**

**Doğmamış sabahta işlenen günah
Kaf dağından akan nehrin yatağı
Hayal ordusunun renksiz bayrağı**

Halim UĞURLU

konser - edebiyat geceleri düzenleyecek, belediye sinemasında ve geniş belediye lokalinde. Çoğundan üyeler yanında, Yarımca köyü halkı da yararlanacak."

Güzelim yaz güneşi üstüne sonbaharın serin yağmurları düşüyor. Islak geceleri, tenha. Sigara dumanı kahveler, uykusuz, tedirgin. Ucuz meyhaneler, çahskıntılı. Eş kahveler, eş meyhaneler, eş geceler. Güzelim yaz güneşi üstünde sonbahar yağmurları. Yurdumun 40 bin köyünden birinde, Yarımca'da, bu gece sinema var. Yarın gece tiyatro. Öbürgece konser. Haftaya edebiyat toplantısı. Sonra Müzik Gecesi. Serin yağmur suları üşüdü, dondu. Kış. Yurdumun 40 bin köyünden birinde, Yarımca'da, köylü evine

kapanmadı. Gidecek yeri var, yakacağı, işi, ekmeği, boş vakitlerini değerlendireceği salonu. Baharda, kiraz ağaçları çiçeğe durduğunda, Şenlik çabışmaları başlayacak yeniden. Önceleri köye, yakın çevreye seslenen Kiraz Şenliği, giderek bölgesel, ulusal, evrensel bir Müzik - Sanat Şenliği'ne dönüşecek. Turizm, tanıtma yönünden de önem kazanacak. Güzelim yaz güneşi üstüne düşen yağmur sularını, sonbaharın ıslak gecelerini siliyor, kuruluyorum. Heryan apaydınlık, mavi. Körfezde bir yaz akşamı. Bu ışığı, aydınlığı, umudu, yurduma, 40 bin köye taşıyorum. Gözlerimde güneş ve deniz, gelip dayanıyorum çocukluğumun kapısına, terli. Yorgunum ama mutluyum.

KAÇMAK TUTKUSU

(3 KISA OYUN)

Ruşen Hakkı

BİR KADIN

Oynayanlar, (Hamide Bilgin: 35 yaşında, 5 çocuk anası.)

Yusuf Bilgin : 43 yaşında. Hamide'nin kocası,

Esmâ Bilgin : 16'sında. Hamide'nin kızı.)

Necati Erbay : 23'ünde. Esmâ'nın nişanlısı.)

Konu : Olay, Ödemiş'in Uzunyer Köyünde geçer. 5 çocuklu, (biri felçli) bir ailedir Bilginler. Kızları Esmâ'yı Necati'ye nişanlarlar. Damat adayı Necati, nişan süresince (ki, 1,5 yıl sürer ve köy yerinde uzunca bir süredir bu) Bilginlere taşınır durur. Bu taşınmalar sırasında da kayna adayıyla damat adayı mercimeği fırına verirler. Ve sonunda da kaçarlar.

Perde kapanırken, Yusuf öfkeli, Esmâ şaşkın, 5 çocuk anlamsız anlamsız bakarlardı seyirciye.

BİR ERKEK

Oynayanlar, (Ali Kürtün: 58 yaşında, 27 yıllık itfaiyeci.)

Behice Kürtün : 62 yaşında, 2 çocuk anası, Kızı evli, oğlu askerlik çağında.)

Konu : Olay, Karabük'te, bir gecekondu da geçer.

Ali Kürtün, Ereğli Demir - Çelik İşletmelerinde 27 yıl itfaiyeci olarak çalışıp emekli olmuştur. Bu emeğinin karşılığı olarak 50 bin lira tazminat almıştır.

Karıyla geçimleri iyi değildir. Ali Kürtün'e göre, karısı fazla dır dır kadındır; oğlu Güner ise hayırsız. Ve Ali Kürtün günlerden bir gün, bankadaki 50 bini çekip gecekondusundan.

Perde inerken, kadın hâlâ kocasını aramaktadır.

VE 7 GENÇ KIZ

Oynayanlar, (7 genç kız.)

Konu : Bir ay içinde kaybolan 7 genç kızın öyküsüdür bu.

Olay İzmir'de geçer. Ama, nerde biter bilinmez.

Perde açıldığında, sahnede bir kız vardır. Boynunda, kolye yerine semtinin adını taşıyan bir karton asılıdır. Suskundur... Sonra kızlar arta arta 7'leşirler. Ötekilerin boynunda da birer karton asılıdır. Onlar da suskundur... Bir süre sonra, kızlar birer birer kaybolurlar sahneden. Artık sahne bomboştur.

Perde iner.

Beklenir bir süre, perde kalksın ve oyun sürsün, bir sonuca bağlansın diye.

Perde kalkmaz. Çünkü, sonu yoktur bu oyunun.

Kalkar gidersiniz tiyatrodan, usunuza vurmuş 7 bilinmiyenli bir denkleme...

BİR AÇIKLIĞA GİTMEK

Yukarıda, yaşanmış 3 kısa oyunu, ana çizgileriyle vermek istedim. Amacım, "kaçmak tutkusu" üstüne düşünmekti... Hamide Bilgin'in kızının nişanlısıyla, Ali Kürtün 50 binle, 7 genç kızın 7 bilinmeyenle kaçışlarının nedeni nedir ?

a) Hamide Bilgin, 35'indedir. Necati Erbay 23'ünde, 43'lük bir kocası, 5 çocuğu vardır Hamide'nin. Çocuklardan biri felçlidir. Hamide Bilgin, 43'lük bir kocayla 5 çocuk arasında bölüne bölüne, bölünemez duruma mı gelmiştir? Yoksa, bir yaşlanma korkusu ve bu korkunun doğurduğu bir "cinsel açlık" mıdır, O'na kaçma tutkusunu getiren? Belki bir yaştan sonra (hele köylerde) kadının, bedenine ve ruhuna, sevgiden yoksun kalması, kaçma tutkusunu kamçılaman başlıca nedenlerden biri olabilir.

b) Ali Kürtün, 58 yaşındadır. Bir kızı, bir oğlu vardır ve 62'lik bir karısı, 27 yıllık itfaiyecidir (daha önceleri ne iş tutardı bilmiyoruz). Emekliye ayrılmıştır. Eline 50 bin lira gibi yüklüce bir para da geçer. Bu para, gecekonduda oturan bir işçi için çoktur, önemlidir. Bunca yıl ne hayaller kurmuştur Ali Kürtün, kimbilir? Artık rahat edecek, gecekondusunu onaracak, belki de küçük bir bahçe edinip orada oyalanacaktır. Ama, karısının dır dır; askerlik çağına gelmiş oğlunun haylazlığı çekilmez olmuştur artık. Bunca yıl, işiyle evi arasında bir mekik gibi gidip gelen Ali Kürtün, ipini koparmıştır.

Kişi yaşlandıkça çocuklaşır. Sevmek ister.

Ali Kürtün, bu sevgiden yoksundur. Ve 50 bini cebine indirip karısından, oğlundan, torunlarından ve gecekondusundan kopmuştur. Güven duyduğu bir yerde duracak, 50 binle (geçici de olsa) kendine sevgiler edinecektir.

c) Bir ay içinde, yalnız İzmir'de, 7 genç kız evlerini terk ediyorlar.

Bir aile baskısı, bir sevdiğine varamama hıncı mıdır bu kızları evlerinden koparan? Belki biri, belki her ikisi de etken olabilir bu kaçmalarda. Üne kavuşma (Sinema oyuncusu ve şarkıcı olarak) isteği de olabilir kaçmalarının nedeni. Ama, önce sevgi, sevilme isteğidir başlıca neden. Yanlış eğitilen çocukların sevgiyi dışarda, başkalarının aramaları çok görülen bir olaydır.

VE SONUÇ

3 kaçma olayını kısaca anlattım. Bir açıklık getirmek istedim. Ve şu sonuca vardım :

Kaçma tutkusunu doğuran başlıca neden, SEVGİSİZLİK ve EKŞİK SEVGİDİR..

ÇAĞAN

— ISIL'a —

Feriha AKTAN — M. ELOĞLU

yeniden yıkılalı doğuverdi HERA / uyandı evren sevi köpüğünden simsiyaha / nedir yanlış olan ? tanrılaşması mı tutsağın / kopması mı dikenlitellerinin uçsuz bucaksızlığa / hiç tökezlemedi mi ZEUS tımanırken o çarpıntılı dağa / yürümedi mi gök basmaksız merdivenden / çıkmazdı oysa bu yetim çağanda ayışığı /

sağa sola koşuşurken ezik otlar / en mor diken çığneyiverdi HELENA / boşandı yeryüzüne bir düşün kollarından kof tanrının ırmağı / çinçin öten bir sessizlikte / ama o ırmak vurur göğe salkımsaçaklığı kâh kemikte kâh ette / kasıp kavurur kişi için için sönmük yıldırımları / çığner HERMES'in çocukları emdikleri o sütü / kimdir PANDORA o / bir tutam umut çalan yaşam öğüdü /

gün incilir bir gelinek tanrıçalığın dan duraklar ürker kaçası gelir bomboş gecenin boz lekesinden / düşünün kimdir esintilerden yalancı kovalayan HERA / der ki doğa son sevidir ölü gerçek / POSEIDON'un yalınkılıç geçişi o ürkek denizlerden / Kişi kaç kez ölü acaba / SAMOS ne aradı ne buldu ki yalnızlığından başka / TESELYA değinde o yıkıklığı unutulmuş mağara / sevi tanrısızdır / ağır / çirkimsi HELENA / ya HERA / güp güzel oyunumsu / masal güzellemelerindeki o çürüyen güç / can dağrımıza sardı yokuş /

ZEUS'u örten o kara peçeyi hırçınca yırtıp attı HERA / yamyam doğa / ne yolunan altın ağacı ne karrıncanın kırıntı sesi / APHRODITH'le EROS'un işte ölüsü / tanrıları tanrıçalar yiter / çünkü tanrısız tanrıçasızlar var / insanı baharı beklemeden de gömüyorlar / ve kimi kez zindan gibi kimi kez ışıl ışıl geçip gidiveriyor yaz.

hırtoğlan masalları

KAHRAMANIMIZIN
DEDESİ — HAMİNNESİ
BABASI — ANNESİ
Ve
BÜTÜN SÜLALESİ

— 3 —

Mehmet Seyda

REÇETESİ :

Kırk gün kırk gece düğün
Bizinkisi kördüğüm
Mutlu son ve bitli aşk
Az bulunur cinayet
Kahpe felek ve ölüm.

Dayısı: Sığır çobanıydı, yani kovboy. Dehşetli nişancıydı, Texas eyaletinin Houston kentinde Con Tyler'den, 'ki, bu adı Tom Tyler'den aldığı ileri sürülebilir- daha eli tetik hiç kimse yoktu. Soğukkanlı, hat-tâ donuk kanlı adamdı Con Tyler. Olura olmaza kızmazdı. Kızdı mı da kimse karşısında duramazdı. Çünkü gözü dünyayı görmezdi. Ama bunun böyle olduğunu pek az kişi bilirdi.

Bir gün çiftlik kâhyasıyla kapıştı. Üstüne bindirmez saf kan İngiliz tayın yularını çok çekmiş, gemle hayvanın ağzını yaramıştı. Kâhya:

"Buna bu yapılmaz Tyler," demişti. "Eğer ata binmesini bilmiyorsan, git öğren de gel!"

Delici, ısırcı gözleri vardı Con Tyler'in, masmavi. Onlarla kâhyaya baktı bir :

"Olur," dedi, "şimdi gidiyorum. Öğrenir gelirim."

Adamsa, bu bakışlardan sırtı ürpermişti. Con Tyler topladı öteberisini.

"Gidiyorsan elimi sık da git!" diyen kâhyayı duymadı.

Atladı atma. Çiftlikten uzaklaştı.

Öbür çobanlar :

"İyi etmedin kâhya.." dediler.

Adam, başını iki yana salladı :

"Biliyorum, ama oldu bir kere. Patron bu tayı çok seviyor. Ne yapayım?"

"Tyler'in öfkesi zehirli yılandan daha tehlikelidir."

"Biliyorum. Ama gitti artık zarar yok."

"Evet, gitti.." dediler. "Biz de anlayamadık."

Çiftliğin hırı gürü arasında Con Tyler unutuldu. Aylar sonra, Houston'un en kalburüstü barlarından birinde patronu kalbur gibi delik deşik ettiği, gelgelelim kanatsızlık nedeniyle tutuklanmadığı duyuldu. Bunu, bir kumarevinin patronu olduğu haberi izledi.

Meteliğe kurşun atan Con Tyler'in, gün de 2.000 dolarlık kazanca para demediği ortaha yayıldı.

Kâhya duyuyordu, haberini alıyordu her şeyin. Uzaktan uzağa, eski sığır çobanının yaşam grafiğini izlemekten geri kalmıyordu. Almış yürümüşü Con Tyler. Kâhya buna seviniyordu. Belki de, eskiden hor görülmüş ve yoksulluk acısı çekmiş kişilerin, para pul sahibi olduktan sonra geçmişin anılarına sünger çektiklerini, eski dostlarıyla düşmanlarını bir daha görmek istemediklerini sandığı için.

Bu arada, güzel kızını, çiftlik sahibinin küçük kardeşiyle evlendirmenin kolay yoluna bakmış, eşe dosta parmak ısırtan bir nişan töreni yaptırmayı başarmıştı. Kızı Nathaniel gibi kız da yoktu hanı çevrede. Bir içim su idi Nathaniel.

KORO

*Gözleri kamaştırır Nathaniel
Kimlerle kırıştırır Nathaniel
Kimseyle kırıştırmaz Nathaniel
Ah ah Nathaniel
Ah Nathaniel.*

*Böylesi Dünyaya birdaha gelmez
Deldiği kalpleri hiçbir ok delmez
Bunlar yanına kalmaz Nathaniel
Vah vah Nathaniel
Vah Nathaniel.*

Kolejde okurken erkek arkadaşlarıyla profesörlerinden aldığı aşk mektuplarını hiç yırtmadan ve üsenmeden biriktirmiş, onları ciltletmişti. Üç kalm cilt olmuştu bu mektuplar. Gözü gibi saklardı. Ancak en yakınlarının, en çok sevdiklerinin okumalarına izin verirdi.

Çiftlik sahibinin küçük kardeşi Templar, nişanlısına tapıyordu. Bir dediğini iki imeden, el üstünde tutuyordu onu. Ay ışığının vadiyi gümüşlendirdiği ve alma ağaçlarının arasından süzülüp gecenin başbaşa bir gezinti yapmaları için ne diller dökmüyordu! Ama Nathaniel inatçıydı biraz. Bin dereden su getiriyor, birlikte gezintiye yanasmıyordu. Bir gün başı ağrıyor, ertesi gece, ayak bileğinin burkulduğu, yürüyemeyeceğini ileri sürüyordu. Kısası, derin bir özlemle kıvrandırmaktan zevk duyuyordu delikanlıyı.

Nathaniel, kurnazlıktan yana, Odiseus'ün bilge hatunu Penelopa ile aşk atabirdi. İlerisini görmekte birebirdi. Kendisine destan gibi aşk mektubu döktürenlerin her biri ayrı tutkuda, ayrı görüşte, hevesini aldı mı yan çizecek yaratılıştaki delikanlılar ve koca koca adamların. Templar hiç onlara benzemez yaratılıştaydı. Hamuru, sevdiği tek kadına bağlanmak üzere yoğurulmuştu. Bu, tasarı gücünün kısırlığına, deney eksikliğine olaki bağlanabilir, ama ruh zayıflığına bağlanamazdı. Nathaniel ile başlıyordu onun günü, Nathaniel ile bitiyordu. Genç kızın, âdeta gölgesi gibi yanında; hiç eksik olmayan kardeşi arsız ve açığız Seymour'a bile ses çıkarmıyordu bu yüzden. Edepsiz oğlandan çekmediği kalmıyordu, ama göz yumuyordu n'aapsın!

Çehov'u okuyanlar bilecekler : Bir hikâyesinde onun da vardır böyle nişanlılara göz açtırmaz bir felâket küçük kardeş. Zıp çıkar ortaya, öpüştürmez, koklaştırmaz. Ve nişanlılar, yaşamlarında bir daha tadamayacakları en büyük mutluluğu, evlendikleri gece, "Ah seni yaramaz!" diyerek oğlanın iki kulağına yapıştıkları an duyarlar.

Kâhya, bir sabah Nathaniel'e :

"Ben avluda arabayı hazırlıyorum." dedi. "Siz de hazırlanın."

"Houston'a mı gidiyoruz baba?"

"Evet."

"New - York'tan gelmiş televizyon yildızlarını görmeye mi?"

"Evet."

"Yaşadık!"

Nathaniel el çırttı.

"Anne!" diye seslendi mutfağa doğru "Çabuk hazırlan, babam bizi Houston'a götürüyor. Seymour, koş Templar'a haber ver, Houston'a gidiyoruz!"

Dört beygirin çektiği işçi taşıma arabasını bayraklarla donatmıştı Kâhya. Şenliğe şenlikli gidilir. Karısını elinden çekeledi; öne, yanına oturttu. Kızı, küçük oğlu, kızının nişanlısı arkadaşlardı.

Patron ve işçiler avluda toplanmışlardı. Kâhya hayvanlara kırbaç çalarken, hepsine iyi yolculuklar, iyi eğlenceler dilediler.

Araba ileri atıldı. Arkasında bir toz bulutu bırakarak, çok geçmeden, avluda birikenlerin gözlerinden yok oldu. Elma ağaçları gerilerde kaldı.

Seymour çocuksu bir şarkı tutturmıştı. Arabanın sarsıntısı kimi heceleri ona yutturursa da, ablasının dizini kendine dayanak alıp, söylüyordu şarkıyı :

*"Benim bir atım olacak
Gümüşten de bir kırbaçım
Atı kırbaçlayacağım
Gökyüzüne uçacağım
Hurra hipi!"*

*Benim bir yatım olacak
Görenler hep imrenecek
Aman güzel yat diyecek
El çıparak bağırarak
Hurra hipi!"*

Kâhya, oğlunun arkadan gelen sesine kulak kabartarak neşeleniyor, karısının sol böğrünü dirseği ile dürtüklüyor, basıyordu hayvanlara kamçıyı. Dönemeçlerde bile kesmiyordu, yavaşlatmıyordu arabanın hızını.

"Azıcık yavaş sür," demekteydi karısı, "devrileceğiz".

O da ona :

"Bu dizginler bendeysen korkma.." demekteydi.

Templar suskundu. Yüreğinde belirsiz sıkıntılar birikiyordu. Kardeşinin şarkısına tempo tutan Nathaniel'e bakıp gülümsemekten başka bir şey gelmiyordu elinden.

"Nen var Templar, çok durgunsun, sen de tempo tutsana!"

Delikanlı nişanlısına kaçagımsı bir bakış fırlattı.

"Yoksa," dedi Nathaniel, "Houston'a gittiğimiz için mi bu surat?"

Bilirdi onun eski sığır çobanı Con Tyler'den günahlarınca hoşlanmadığını. Karşılaşırlarsa hır çıkmasından çekindiğini bilirdi. Eli silâha değmemiş erkeklerdendi Templar. Danalar sığırlar şu yana, bir ta-

KENDİNE VARMAK

Şevket Yücel

GÜNEŞLİ GÜNDE SEVINÇ

Güzel havalara dayanamıyorum
Dalıp gidiyorum göğün mavisine
Binlerce kez sözü edilsen de
Gökyüzü yine taptaze
Bugün doğmuşum sanki
Güneş doğuyor gözlerime
Öleceğimi unuttuğum
Kucaklamak istiyorum her şeyi
Şarkılar taşıyor içimden
Gün çıldırıyor sevincinden
Güzel havalara baylıyorum.

Rauf AYBEY

Biz insanlar çoğunlukla kapalıyız birbirimize. Bir yönden kendimize bile kapalıyız biz. Kim kimi bütünüyle açıklayabiliyor? Belirli bir kesime kadardır anladıklarımız. Oradan öteye gitmek gücümüzün dışında. Sevgi, düşünce, anlama, ya da çözümlenme gücümüz ayrı ayrı. Kültürümüz, görüşlerimiz ne denli geniş olursa olsun, gene de sınırlı. Bir yere kadar gelir dayanır kalırız. İşte oradan ötesi karanlık...

Biliyoruz, evren bir sonsuzluk... Ölüm de öyle, insanın kendisi de... Dış görünüşler, konuşmalar ve düşüncelerden türlü anlamlar çıkartırız. Bu yargılar, doğruya da yanlışta da sürükleyebilir bizi. Diyelim ki, kişinin sevgisini, acısını, kiskançlığını, beniciliğini, özgeciliğini öğrendik. Ama bir sınır çizilebilir miyiz buna? En içten dostu muzla bile konuşurken öyle yerler gelir ki, bir duvar yükselir aramızda. Oradan öteye geçemeyiz. Ölünceye dek gizli kalmamızı dileriz kimi alanlarda.

Kişiyi kendine kapalı olduğu kadar başkasına da kapalı değil midir? Kapalıktan çıkışarak birbirimizi yitirmekten, gücendirmekten korkarız. Çaresiz, ne kadar açık olursak olalım, gene de kapalıyız. Bir anda yüzlerce düşünce geçer içimizden. Üstleri örtülü kalır onların, söyleyemeyiz.

Biz her zaman uzakta biribirimizden. Canımız gibi sevdiklerimizin yanında da olsa uzakta. Kişiler yalnızlığını yaşar bu dünyada. Kimse kimseyi derinliğine anlayamaz. Nice gülüşlerin altında neler yatar? Nasıl bilebiliriz onları? Sezdiklerimiz

olmaz mı? Olur ama azdır bunlar. Öğrenmek için çabamız olsun, aldanmamak elimizden gelmez. Yaşamak da böyledir bir bakıma. Bildiklerimizin yanında bilmediklerimiz çok olduğu gibi, anladıklarımızın yanında anlayamadıklarımız da öyle. Doğanın sayısız kilitleridir insanlar. Onları açacak anahtarlar sayılırlar. Niceleri öylece kalır, açılmaz. Sen beni bilemezsin, ben de seni. Kimse kimseyi kesinlikle bilemez. İnsan denen varlık evrenden daha karışık. Hangi yoldan gidilse bir çıkmaza varılır. Bakmayın dışa yansıtıklarına. Bunlar, içeride gömülü olanların yanında hiçtir. Gene de anlamış görünürsünüz onu. Türlü türlü yazılarla özündeki derinliği sermek istersiniz ortaya. Oysa ciltler dolusu kitaplar yetmez buna. Bir denklemdir insanoğlu, karmaşık, çözümsüz bir denklem. Hem anlamlı hem anlamsız...

İnsan bu, umutlarla taşıdığı, acılar yüzünden gülüşlerini unuttuğu günler olur. Kimi boşa bulur kendini, şaşkınlıklar içinde ne edeceğini bilemez. Kimi de beynindeki güçlülükle dünyaya ışık tutar, yön verir bir topluma. Öyleleri de çıkar ki, ne etse anlaşılabilir. Gerçekleri söyler, inanları az olur. Düşünceleriyle yoğurur her şeyi. Yoğurur ama bir türlü erişemez düşümlüklerine.

İnsanoğlunun ötesinde bir varlık mıdır yoksa? Gün olur yabancıdır kendine, gün olur çok yakın biridir. Akıp gider bu kürenin yüzeylerinde. Belki de sevgilerle acıların karışımı bir düştür insanoğlu. Bir

bitkinin çiçeği de olabilir dikenli de. Daha doğrusu zamanı değiştiren bir güçtür o. Gelgelelim, zaman da, doğa da habersizdir ondan. Onun en güç sorunu kendisidir. Bu alandaki uğraşlarla yorulur. Şöyle bir soru sorar kendine: "İnsan nedir?" Yüzyeden tanımlarla yetinmez. Öncelikle bilinmeyi ortaya çıkarmaktır işi. Yorar beynini, yorar yormasına ya, kesin bir ölçüye varamaz.

Bir yandan da insana bitimi olmayan bir derinliktir diyebiliriz. Bir yerde sona ereceği sanılır. Oraya giderseniz, aynı görüntü gene çıkar karşınıza. İnsan bunca çabalarına rağmen ne kendine ulaşabildi ne de başkalarına. Sevinçte acıyı, acıda sevinci izledi. Mutluluğu aradı durmadan. Hangi düzeye erişirse erişsin, bu arayış sürüp gidecektir. Her şeyi anlamak istedi yetilemeyecektir. Her şey için girmedeği yorgunluklar, karşılaşmadığı tehlikeler kalmadı. Gittikçe usun karıştığı bir düzeye erişti. Dünyadan sonra gökyüzünün göbeğine uzattı pergelini. Aya indi. Bir karpuz büyüklüğünde kalan dünyanın ay ufkundan batışını gözdü. Yazık ki kendine ulaşamadı daha, kendi varlığına inemedi insanoğlu...

vuk kesilirken bakamaz, başını öbür yana çevirirdi.

"Yoo, durgun falan değilim.." diye mırıldandı Templar. "Araba çok sarsıyor."

Hatır için sırıttı.

"Keşke ata bınseydin."

"Evet, o daha iyi olurdu."

"Tuvaletimin bozulacağından korkmasam, ben de atla giderdim.." dedi Nathaniel.

Derken, üstüne bir kapşon aldığı tafta tuvaletin kırımlarını düzeltti. Uzun saplı çantasını açtı, bir ayna çıkardı, beğenir bakışlarla inceledi yüzünü.

"Bakıyorum, göz boyam bozulmuş mu?"

Yalnız gözlerinin çevresini ve kirpiklerini boyuyor, onları daha çok irileştirerek, derinleştirmiş oluyordu içlerindeki anlamı. 18 yaşında bir kızken, aşkı yakından tanımış bir kadın oluyordu. Ve daha alımlı oluyordu.

Birden :

"İşte!" dedi Templar.

Yolu yarılamlışlardı.

Delikanlının benzi kireç kesilmişti.

Keskin büküntülü, tehlikeli bir dönemeç yeni almışlardı. Aşağısı uçurum olan bir ormandan geçiyorlardı.

"Dönemeç mi?" diye sordu Nathaniel. "Korkma, babam iyi sürücüdür."

Kıskık bir sesle :

"O değil mi?" diye söylendi Templar.

"Evet, ta kendisi.."

"Kim?"

"Con Tyler."

"Ha?"

Dedi Nathaniel, uzağı görebilmek için kalkacak oldu, ama dizginleri çakarak hızı birden azaltan babası onu az kalsın düşürcekti. O'yu evet, yolun sağından, karşıdan gelen atlı Con Tyler'den başkası değildi. Daha bakar bakmaz tanıdı Nathaniel. Yedi yıllık yoldan görse, yetmiş yıl sonra görse gene tanırdı zaten. Sol omuz hafif düşük, başında geniş kenarlı, kara bir kovboy şapkası, Atın dizginini, karnında kavuşturduğu ellerinde.

KORO

Sinsidir ve kincidir biliriz Con Tyler
Soyluluktan gelmedik çobanız Con Tyler
Kardeşlik ve sevgidir çabamız Con Tyler
Adı batası kendi kalası Con Tyler
Adı batası Con Tyler.

Çivileri duvara kurşunla mihlarsın
O kara şapkeyi hep sağa mı ykarsın
"Üç Silâhşörler" öldü şimdi bir sen varsın
Kendi batası adı kalası Con Tyler
Yürek yaransı Con Tyler.

Kâhya hızını kesmişti, ama arabayı durdurmamıştı. Yakışık almazdı. Sıyırıp geçerlerdi. Belki selâmlaşarlardı. Yaklaştıkları zaman gene de atları durdurmak zorunda kaldı. Çünkü Con Tyler hemen hemen yolun ortasından gelmekteydi. Onu atıyla

birlikte ezip çiğneyip geçmekten başka çare yoktu. Bunu da insan ancak aklını kaçırırsa yapardı.

Üstelik, eski sığır çobanı saygılı bir tavırla şapka çıkarıp kadınları selâmlamış :

"Nereye böyle?" diye sormuştu.

Kâhya, barışık bir sesle :

"Houston'a gidiyoruz.." dedi.

Con Tyler ona bakmadan, Nathaniel'e

bakarak :

"Ben de çiftliğe, sizleri görmeye geliyorum.." dedi.

Kendisine bakılmamasından alınganlık duymayan Kâhya :

"Git Tyler," diye konuştu, "gidersen arkaşları sevindirirsin."

Biraz daha yaklaşan Con Tyler zayıf, ancak duyulur bir fısıltıyla :

"Ne yapayım ben onları?" dedi. -Derken gülümsedi, Bayağı ahbapça bir gülümsemeydi bu; bembeyaz bir dizi üst diş çıkmıştı ortaya. "Ben sizi görmek istiyordum. Yolun yarısını geçmişsiniz, Houston yakını."

Doğrudan Nathaniel:

"Evet yakın."

Alaycı, geçimsiz bir bakışla süzdü adamı. Adeta kafa tutuyor, dikleniyordu, ama ne gereği var ?

"İnin arabadan. Şurada bakın ağaçların altı ne güzel, ne serin! Hem dinlenirsiniz biraz, hem oturup iki lâf ederiz."

"Özür dilerim," dedi Kâhya. "Yola çık"

(Sona 16. sayfada)

ZORUNLU

ve

SON BİR YANIT

M. DİRİMEN

Yazarın biri, ÇAGRI dergisinin son sayılarında birinde, yine bana çatan bir yazı yazmış. Arkadaşlar söylediler. Ne yalan söyleyeyim, her dergiyl, hele ÇAGRI dergisini okuyacak, izleyecek kadar vaktim hiç olmadı. Ancak, birisi ilgilendiren bir yazıdan söz ederse, ben de ya alıp okuyor, ya da bulamadımsa, güvendiğim bir arkadaşın yazının temel düşüncesini, ne demek istediğini sorup öğreniyorum. Bu kez de öyle oldu.

Gerçek bay İlhan Geçer gibi mantık yapısı, dedikodu merakı belli olan yazarlarla, bir konu üzerinde anlaşmaya varmak, ya da akılcı bir düzey üzerinde tartışmak, olanaksızdır, ama, sayın okurların yanıtlanmasına katılmak da elden gelmiyor işte!

Bana anlatıldığına göre bay İlhan Geçer, bu kez de saldırısını iki çürük temele dayamış. Biri, Mehmet NAZİM takma adının kendisinin olmadığı, öteki de, kendilerinin en az benim kadar Atatürkçü oldukları! Bir de ağız varmış ki bay İlhan Geçer'in, sanki bir takımın, ya da bir zümrenin sözcüsüyüm gibi konuşuyormuş!

Önce bir'ncisini yanıtlayalım. Ben ne demişim Güney'in Mart 1972 sayısında çıkan "YİNE TRT ÖDÜLLERİ" başlıklı yazımda?

"Muzaffer Uyguner'in Güney'in Ekim (1971) sayısında çıkan yazısında, bize çatan o yazarın da bir takma adı olduğu, bu Mehmet Nazım takma adı ile de üyesi bulunduğu Dil Kurumu'na, onun tüzüğüne aykırı olarak Hisar Dergisi'nden nasıl yıllar yılı saldırıya bulunduğunu öğrenmiş bulunuyoruz."

Peki, madem bu bay İlhan Geçer Mehmet Nazım takma adının ardına sığınıp üyesi bulunduğu Türk Dil Kurumu'na, dilde özleşmeye, ve tüzüğümüzün amaç maddesine çatan, hatta güven yazılarını adamı değilmiş; neden aradan, yani, Mehmet Nazım takma adının kendisine ait olduğunu Muzaffer Uyguner'in açıklamasından 8 - 9 ay geçtikten sonra (*) ipliği pazara çıkmışların telâhı ile feryadı basıyor? Benden istediği neyin kanıtlanması ve "ispat"ı? Muzaffer Uyguner'in andığı yazısı yeter bir kanıt, bir "ispat" değil miymiş? Ve o benim adı geçen yazımda anılmamış mı? Yoksa ikimizden birimiz Merih'ten mi gelmiş? Yoksa, yılların Muzaffer Uyguner'inin, ÇAGRI'da da, Hisar'da da, Türk Dili ve Varlık'ta da yazan, yıllar yılı yazar Uyguner dostumuzun, hem, yanılmıyorsam ortak dostumuzun andığı yazısını, yeter bir kanıt, bir "ispat" saymıyor muymuş bay Geçer? Ne kadar ayıp: Hisar'ın da, ÇAGRI'nın da yazarlarından olan Uyguner dostum için olsun ayıp değil mi bu inanmazlık?! Ona karşı bir hicmele, bir saygısızlık değil mi?

Benim suçum, onun yazdıklarını doğru kabullemekse, sirtlanıyorum bu suçu! Hem zaten, Uyguner'in o yazısı üzerinden 8 - 9 ay geçtiği halde, ne bay Geçer, ne bir başkası, Güney'e bir düzeltme, bir doğrulama da göndermemiş ol-duğuna göre, demek ki Uyguner de yanlış yazmamış. Herkes, en azından, bay İlhan Geçer'in beni değil, Uyguner'i, yazısının bu yönüne hedef alması gerektiğini söylüyor. Gelgelelim, bay İl-

han Geçer'in mantık yapısı ,herkesin anlayamayacağı kadar kendine özgüdür! Ona bunu anlatamazsınız?

Doğrusunu ararsanız, işin özü de bu değil. Bana ilk aştasan, yalan yanlış savlar ileri süren kendisiydi. Benim yazılarım ise, hep bir savunma, hep doğrulama ve açıklama niteliğinde. Gelgelelim bu yazar, mızıkçı çocuklar gibi, sar-tı her yere geldikçe, yeni saldırılara geçiyor. Artık bu son açıklamamdır. Bir düşünce düzeyi, mantık tutarlığı olmayanlarla yitirilecek ne vaktim var, ne kâğıdım, ne de mürekkebim! Evet, son kez olarak sayın okurlardan özür dile-yerek bir açıklama daha yapma gereksinmesi duydum.

Simdi gelelim işin esasına: TRT ödülleri için yeterince yazmış olduğuma, o yönden, gerekli yanıtları, bay Geçer'le onun gibi saldır-ganlara vermiş olduğuma göre (Bkz: Güney dergisi 51, 54 sayıları) bir de, bay İlhan Geçer'in, nasırına basılmış gibi bu takma ad konusundaki anlamsız kızgınlığına geçelim. Diyelim ki, Mehmet Nazım takma adı, onun değil de bir başkasınınmış. İyi ama, bu yazılar, yazı kurulu üyesi bulunduğu HİSAR dergisinde çıkmamış mıydı, ve bir eleştiri değil, doğrudan doğruya T. Dil Kurumu'na söven, saldıran yazılar değil miydi? Peki, ha kendisi yazmış, ha başkası, bir Dil Kurumu üyesi, tüzüğünün amaç maddesini benimsemesi gereken bir üye-miz olarak, o çirkin yazıları, yazı kurulu üyesi olduğunuz Hisar dergisine koydurmamamız, si-ze karşı konulmuşsa, oradan çekilmeniz "as-gari" bir dürüstlük gereği değil miydi? Neden yapmadınız bunu ?

UNUTULMUŞ BİR NİSAN

**buz kesmiş gökyüzü
bir hiçtir görün görmezliği yeniden
susmaya yakın bir mazurka
dokunur tuşlarına yaluzluğın**

**yal ahr sevecenlik ülkelerine
kaputları uzun askerler geçer
ya,ban kuşları geçer usumuzdan
ve içeriği anlamsız betükler
- bir gözü kapalı haziran kentlerinde -**

**bu şiir mi
örneğin unutulmuş bir nisandır
bir duadır peşisıra
yitip giden günlerimizin**

**durmaz ki belleğimin kıpırtıları
yol verir bir kavşakta anlara
sürgeç bir akımdır başlar
giz dolu günlere götürür bizi**

**bir kuşluk vakti ansızın yakalar ikimizi
eski ve yıkılmış palyaço pazarlardan
çirkin bir pasajdır görünür geçer**

**ve sustalı bir çakır dikenli büyük
büyük yaluzluğuma**

Siyami ÖZEL

V A R

*Var olandan giderek toprağa
Yaprak yaprak, kıvr kıvr, burcu burcu
Soluması gibi denizlerin; gerine - gerine.*

*Ve tane tane süzerek yaşamaya
Çizgi çizgi, domur domur, göz göz
Açması gibi güllerin özgür; salına - salına.*

Ahmet ÇUHACI

Sayın okurlara bir de anımı anlatacağım: Bu bay İlhan Geçer başına mı çاتیyor bana sanı-yorsunuz? Değil tabii. Ben ona, yıllar önce, devrin, dil devrimi düşmanları, AP iktidarının ilk yıllarında Atatürkçü güçlere, kurumlara, yazar ve ozanlara "taarruz" geçtikleri zaman, cephesini, safını seçmesi gerektiğini söylemiş ve bu arada da :

— "Siz, hem TD Kurumu üyesisiniz, hem de yazı kurulu üyesi olduğunuz HİSAR dergisinde, Mehmet Nazım diye bir öz türkçe düş-manı, Kuruma sövüyor. Kimsin bu yazar? Atatürk'ün kurduğu bir kuruma küfredenlerin arasında isiniz ne ?" demiştim. Nasıl cevap verdi bana dersiniz, hem de sırtarak?..

— "Olabilir. Herkes istediğini yapmaktan serbesttir." demez mi? Ben de, bu sorumsuz, bu pasırtıcı cevap üzerine içerlemiş :

— "Yazmakta serbesttir ama, küfretmekte, sövmekte değil!" demiştim. Ondan sonra da ikili oynayan bu tükenmiş yazarın bir daha yü-züne bakmamışım. Özü sözü bir olmayanları a-dam yerine koymam da onun için.

Bana öfkesi, dinmez çekemezliği de hep bu yüzden! Dahası var: Bu bay ve arkadaşları, bir de sıklımadan, (1969) XII. Dil Kurultayında, ortak bir dostumuzun aracılığıyla beni, kendi listelerine almayı önermezler mi bana?! Ce-vabım kesin olmuştu :

— "Kendileriyle düşünce savaşı verdiğim insanların listesinde isim ne?! (Tanık, İbra-him Minnetoğlu)". Bu dürüst davranışım da, çileden çıkarmıştı onu! Buna bir de üç TRT ödülü birden kazanmam eklenince, bay İlhan Geçer, ölçüyü kaçırmıştı artık.

Bir de tutmuş,Atatürkçü geçinmeğe kalkıyor. Atatürkçü olmak, onun devrimlerini savunmak, aşırı sağa da, aşırı sola da ülkemizi kaymaktan kurtaracak ve bizi, çağdaş, ileri bir uygarlı-ğa götürecektir olan Atatürkçü dünya görüşünü benimseyip onun kavgasını yapmak, kimsenin tekelinde değil elbet. Ama bu, bir düşünce, bir kafa, bir ölkü işi. İnanç, yürek ve çıkarlarını tepme işi. Bay İlhan Geçer, bugüne kadar yaz-dığı hiçbir yazısı ve şiiri ile, yeni bir düşünce-nin, Atatürkçü, akılcı bir dünya görüşünden ve Atatürkçülüğün özünü, ereğini meydana geti-ren halka, insanlığa dönük ve de ulusun, yurdun geleneklerini bu açıdan değerlendiren en ufak bir ürün ortaya koyamadığı gibi, koy-mak isteyenleri de kötülemek, karalamak iste-yenler arasında yer almıştır. İnsan, hem yeni-ye, yeniliğe karşı olacak, hem Atatürkçüyüm diyecek; hem düşünce dünyasına kapalı kal-a-cak, hem "fikret, sanatçı" geçinecek! Hem Ata-türk'ün devrim ocağı Dil Kurumuna bir yolunu bulup üye olacak, hem de ona sövenlerin arasın-da bulunacak!

Bırakın çelişkiye, tutarsızlığa düşmeyi, su bi-zim alaturka "sözünde durmak", "özü sözü bir olmak" kuralları var ya, onlar bile bu acıklı tab-lo karşısında ağlamaklı oluyorlar!

Ben daha ne diyeyim a canım?!

(*) Edebiyatımızda Takma Adlar, M. Uy-guner, Güney Ekim 1971.

Celâl Arabacıoğlu ile..

Doğumu 1931, Ceyhan, Türkiye Tabipler Odası Genel Kongresinde bulunmak üzere şu günlerde İstanbul'da. Güney'in elinizdeki sayısı hazırlanırken basımımızda başbaşayız. Güney'in bunaltıcı sıcağından, çeşitli ve yorucu uğraşlarından uzak, belki birkaç gün dinlenme fırsatı bulacak kentimizde. Çeşitli ve yorucu uğraşlar dedim ya, bunu şöylece sıralıyabilirim: Adana Tabip Odası Bşk., Adanaspor Kulübü Bşk., Türkiye Aile Plânlaması Derneği Adana Şubesi Bşk., Karataş Sahil Sağlık Sitesi Kooperatifi kurucusu ve Başkanı, Güney Bölgesi Gazeteciler Cemiyeti üyesi; çiftçi ve de S.S.K. Adana Merkez Hastahanesinde doktor. Bu kadar uğraşlar içinde, Sanat'a da zaman ayırabiliyor. İlk şiir kitabı: UNUTAMADIM, 1965'te yayımlandı. İkincisi - NİSAN YAĞMURU, Güney Yayınları arasında çıktı, Yarısı Tefrika edilmiş bir romanı ile yarı bilimsel bir kitabımı ancak önümüzdeki yıl içinde yayımlayabileceğim.

Dr. Celâl Arabacıoğlu evli: Sibel, Berna ve Eren adında üç kızı var, öğrencilerini sürdürüyorlar. Eşi En. Şükran ise, birçok derneklerde görevli, sevilen ve sayılan cici bir hanımefendi.

Atıf ÖZBİLEN

— Sizi, şiire ve öteki santsal uğraşlara iten, özendirən nedenler ve etkenler?

— Kişi bazan öylesine duygularla dopdolu oluyor ki, bunu alışlagelmiş "normal" söz düzeniyle dile getirmesi olanaksız. Bu yüzden yeterli bir ruhsal boşalmı sağlayabilecek başka yönler, yöreler arıyor. Böyle hallerde, belki de, zaman zaman aklın üstündeki özlemde doğruyor sanat. Ne var ki, bu özlemi veya gerginliği, iyi bir biçimde süblime edebilecek yetiyle sahip olmak da gerekli ayrıca.

— "Tıbbiye'den ressam, şair, müzisyen vb. sanatçılar yetişirken bazan da doktor çıkar..." gibisine sözederler. Bunda gerçek pay nedir sizce? Bir başka deyimle: Ülkemizde ve çağımızda sanatla bilimin elellğine inanıyor musunuz?

— Sanatı bilimin dışında düşünmüyorum. Bu bakımdan kişide genel kültürün,

sanatçılığı yönünden büyük etkisi vardır. Ama kişi, bilimde tek bir dalın kuru ve dar sınırlarına kapanıp kalmış ise, ona birşey diyemem.

Tıbbiye, kişiye çok yönlü kültür kazandıran bir okul. Ayrıca buna, kişiyi çok ilgilendiren heyecanlandıran, hatta ağlatılabilen, bazan da aşırı gönül rahatlığı, mutluluk veren bir bilim dalının okulu olduğunu katarsak, tıbbiyelinin sanata daha çok itildiğinin pedeni ortaya çıkar.

— Sanatın toplumumuza somut yararları nedir sizce?

— İnsanlar birçok gerilimleri ve içgüdüleriyle birlikte doğar. Başka bir deyimle, doğdukları andan itibaren, ruhlarındaki türlü gerginlikler dolayısıyla hep boşalmak gereğini ve de özlemini duyarlar. Kişinin; zaman zaman görülen çeşitli bunalmaları, özlemlerini doyuramadıklarından

veya boşaltmadan içlerine bastırdıkları duygularından doğar. Kişide ruhsal gerginlik giderek artar. İşte bu gerginliğin yoğunlaş tırdığı enerji iyi yönlere "kanalize" edilmez, en faydalı biçimde kullanılmak üzere eğitilmez ise, hoş olmayan ruhsal patlamalar olabilir.

İşte sanat; toplumun kişilerine enerjilerini en iyi biçimde değerlendirmek yeteneğini verdiği için, herşeyin başında toplumun "moral bir sübap"ıdır. Bunun yanı sıra, hangi dalda olursa olsun, eğitendir ve yüceltendir.

— Yeni tasarılarınızı?

— Son yıllarda toplum hayatının zorunu kıldığı ağır yükler var omuzumda. Üstelik beni en çok dolduran, uğraştıran, ama sevdiğim iki yük var ki, sırtımdan atmak istemiyorum: Türk Tabipleri Birliği ve Adana spor kulübü başkanlığı. Bunların dışındaki görevlerimden giderek ayrılmak istiyorum. Belki o zaman yarım kalmış (ilk bölümü tefrika edilen) SAPIKLAR adlı romanımı, psiko seksolojiyle ilgili "paramedikal" bir kitabımı bitirebileceğim.

Not: Gelecek sayımızda Mehmet Seyda, Mübecceç İzmitli ile BAŞBAŞA'da.

AĞIT

I

Kirazlar çağı bir öykü yazmakla bulutlar için fırlayıp boru çiçeklerinin soluklarından sulak bir sessizliğin hışırdıyarak sevişmesi ki tanrıyla başbaşa uçuşur gibidir sandığımız fıskıran kaynaklardan vuran ak kanadı yüzümüze açmış bir gülkuru ötmüş bir ağaç şarkudur termagan'tın hançeriyle bir sayfa daha alınmış açılır kapanır

II

uyanır ellerimde gizli bir ağrının yavrum mor kesmiş dudaklarıyla kanayan çocuk ısıtı soğuk bir gecedir lumboslardan yıldızlar ağır da kentin eskimiş bir kesitinde sürünen topların şarkı söylüyor erdem kristallerini çünkü yavrum şarkı

ÖMER AŞICI

senin gövdeni sulayan acı bir sevişmedir ve kayması gözlerimden diri sıcak buzulların alıştığım bu yaban ağı bir kol işçisinin demirden yüreğindedir

III

yaşanmış zamanlardan serdim mavi atlası ki yürüdüğüm yoksul bir gömütün sokağıdır hiçbir şey değildir kolayına uslu yaşadysam bir tanış içkievinde kendime yazdığım şarkı hüzne durmuş bir mektubun karanfile kokan ve öyle yıldızları ayaklandırmış yakmış yalnızlığım ateşini bir başıma kalmışsam sen ey kiraz zamanı yüreğime giren kurşun al sevginden bir avuç kül yanmış bir budistin küçük solgun dudaklarından.

SULAR AYDINLANIYORDU

Muzaffer Uyguner

Ankara tiyatroları ile ilgili duyuruları izleyenler, bu arada *Sular Aydınlanıyordu* adlı bir oyunun da oynanmakta olduğunu duymuş olacaktırlar. Uzunca bir süre oynanan bu oyunda özgün bir anlatım, daha doğrusu sunuş biçimi kullanılmıştır. Dokuz kadının tek başına anlatımlarına dayanan oyunda, karşılıklı olarak birbirleri varmış gibi konuşurlar ve bir olayı çeşitli yönleriyle verirler. Bu çeşitli yön, olayın çeşitli yönüdür elbette; ama kadınlar, kendi yaşamları ve dünya görüşleri açısından da bir değerlemeye gitmektedirler. Nezihe Meriç, bir tek kişiyi sahneye çıkarmakla birlikte, değişik dokuz kadın çevresindeki yaşamı da bütün incelikleriyle verebilmekte ve bu dokuz kadın dokuz soyut yaratık olmaktan çıkmaktadır. Bunlar, yazarın da belirttiği gibi, aydınlanan suları seyreden, o sırada durup dünyayı dinleyen bir kaç kişidir. Daha başkalarının olaya daha başka birer açıdan bakacağı, başka türlü yorum ve açıklamalara gideceği doğaldır elbette. Fakat, bunun hangisidir gerçek olan? Buradaki dokuz kadın da kendilerine göre gerçek olanı anlatmaktadır. Ama, hepsinin gerçeği başka bir gerçektir. Nezihe Meriç, burada, bu herkesin gerçeğine değinmekte ve gerçeğin görece, kişiden kişiye değiştiğine değinmektedir. Bunda, çağın, çevrenin, eğitimin büyük etkisi olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Meriç, 70 - 75 yaşındaki bir kadınla 16 - 17 yaşındaki torunun dünyalarını ve gerçeklerinin aynı olması elbette düşünülemez ve düşünülmemelidir.

Olay, mahallede yerleşmiş bulunan neşeli bir kadının, Hayriye'nin komşularından bazılarıyla çatışması ve bunun sonucu olarak da mahalleden ayrılmaya mecbur kalmasıdır. Hayriye, bir yandan neşe, öte yandan da toplumsal öncülük yönünden üzerinde durulması gereken bir kadın tipidir. Sokağa onunla neşe dolar, sokak onunla canlanır, onunla temizlik gelmiştir sokağa. Fakat, onunla bir bilinç de gelmiştir. Bazı işlemler yapan sokağın bazı kadınları, onun uyarmaları ile doğrudan doğruya tüccarla ilişki kurmağa, sokakta oturan aracıyı kaldırmağa yönelmişlerdir. Bu yönelmeden zarar gören, tedirgin olan aracı ise bazı dolaplarla sokaktan kaçırma eylemine girişmiştir. Sonunda başarı onundur.

Oyunun kahramanları, dolaylı ya da dolaysız olarak bu olayı anlatırlar; bu gerçeği ortaya koymağa çaba harcarlar. Meriç, çok değişik ortamlar içinde ve değişik insanların anlatımı ile ustaca varır sonuca. Bu arada, değişik insanların dünyalarını, yaşamlarını, gerçek anlayışlarını, dünya görüşlerini ortaya koyarak konuyu hem zenginleştirmiş hem de anlatım farklılığı ile ses farklılaşmasını sağlamıştır.

Kahramanların, karşılıklı kimse olmadan konuşmalarından doğan "monolog", karşılıklı biri ya da başkaları varmış gibi bir anlatım içinde bir "dialog"a dönüşmekte ve bu yöntem ustaca uygulanabilmektedir. Bu "monolog - dialog" düzeni için de kahramanların iç dünyalarının, psikolojik durum ve davranışlarının, kavrayışlarının verilmesi de dengelidir.

Nezihe Meriç, bir çok hikâyesinde, özellikle son yıllarda yayınladığı sayıları pek az da olsa hikâyelerinde denediği bu "bilinçaltı akımı" yöntemini bu oyununda da başarılı olarak kullanmıştır.

Nezihe Meriç, dilimizi başarılı bir şair kadar incelik ve ritimle kullanan bir sanatçımızdır. *Sular Aydınlanıyordu* (*) adlı bu oyunu bu yönüyle de üzerinde durulması gereken bir oyun olarak değerlendiriyoruz.

BÜTÜN YÖNLERİYLE NASREDDİN HOCA

Nasreddin Hoca, Türk halkının dilinden düşmeyen fıkralarıyla her gün yaşamaktadır. Türk halkının bir "humor" simgesi olan Hoca ile ilgili çok değişik incelemeler ve değerlendirme çalışmaları yapılmıştır. Fıkraları derlenmiş, yaşamı üzerinde durulmuştur. Ancak, derlenen bütün fıkraların onun olmadığı söylenmiş ise de hangisi onundur, hangisi onun değildir sorunu kesin olarak

bir sonuca erdirilememiştir. Çünkü, Hoca'nın söyledikleri ile halkın, onun anlayışına ve ruhuna uygun olarak uydurduğu, düzenlediği fıkraları onunkilerden ayırmak mümkün olamamaktadır. Olsa olsa, fıkralardaki bazı olaylar, bazı kişi ve yer adları, bazı gelenekler gözönünde tutularak bir ayıklamaya gidilebilir. Dil yönünden böyle bir ayırıma gidilmesi çok güçtür; çünkü, dil zamanla değişmekte ve halkın kullandığı dili izlemektedir.

Erdoğan Tokmakçıoğlu, bugüne kadar yayımlanan araştırmalardan ve derlemelerden yararlanarak yeni bir çalışma yapmış ve Hoca'nın fıkralarını bir araya toplamıştır. Tokmakçıoğlu, Hoca'nın yaşamını inceleyen bir çok araştırmacının (Fehim Bayraktaroviç, İ. H. Konyalı, Fuat Köprülü, Evliya Çelebi, Sivrihisar Müftüsü Hasan Efendi, Pertev Nailli Boratav, H. Ethe, Basset, M. Hartmann, Albert Wesselski, Horn, Krimski, Kemaleddin Şükürü, Çaylak Tefik, Saussey, Şükrü Kurgan, Bursalı Tahir, Dr. Nazmi, Ahmet Kutsi Tecer, Sami Ergun, Refik Gür, Eflâton Cem Güney, Kaya Erginer, Jean-Paul Garnier ve İsmail Hâmi Dânişmend) elde ettiklerini ayrı ayrı değerlendirmiş ve Hoca'nın yaşamı hakkında bilgi vermeğe çalışmıştır. Fakat, onun asıl üzerinde durulması gereken değerlendirmesi Hoca'nın kişiliği, çevresi ve çevresindekilerle ilgili bulunan çalışmasıdır. Fıkraların konuları üzerinde duran Tokmakçıoğlu, ilginç sonuçlara varmaktadır. Kadılar, kadınlar, kadın dırdırı baş konular arasındadır. Tokmakçıoğluna göre, Hoca özelleştirmesi yapmaktadır bazı fıkralarda. Hoca, cimrilik derecesine varmayacak kadar tutumludur. Bazı fıkralarda, Hoca, yabancı bilgin ve din adamları ile karşılaşır ve onları çok kez alteder. Bu, bir toplum psikolojisinden doğabilir. Hoca, hazır cevaptır, yoksulcadır, içki ve kumara düşkün bir kişi değildir. Batıl inançları da yoktur onun.

Tokmakçıoğlu, Hoca'nın çevresindeki insanların yanında hayvanları da inceleme konusu almıştır. Tarımsal bir topluluk içinde yaşayan Hoca'nın çevresindeki hayvanlar elbette bizim ülkemizde yaşayan hayvanlardır: eşek, kuzu, inek, tavuk, deve, manda, kaz, oğlak, kuzgun, karga, tavşan, kurt, kedi, öküz at, buzağı, köpek, katır, bildircim, ördek, tilki, balık, keçi v.b. Bu arada Papağan, Fil gibi bizim ülkemizle doğrudan doğruya ilgili bulunmayan hayvanlar da görülmektedir fıkralarında.

Tokmakçıoğlu'nun saptamasına göre Hoca bir çok meslekte çalışmıştır. Asıl mesleği köy hocalığıdır. Bu arada kadılık, mahkemelerde bilirkişilik, terzi çıraklığı, çiftçilik, bakkalık, bazı eşya satıcılığı da yapmıştır.

Kitapta, halkın hoca konusundaki inançlarına, hocanın fıkralarında geçen deyimlerle telmihlere ve atasözlerine de yer verilmiştir. Tokmakçıoğlu, fıkralarda geçen eşya cinsleriyle yapılarla da ayrı bir bölüm ayırmıştır. Bir ilginç saptama da Hoca'nın yiyip içtikleridir.

Kitabın önemli bir bölümü de mizahın genel niteliklerini belirten bölümdür. Tokmakçıoğlu, onun mizahının niteliklerini güldürücü, düşündürücü, öğretici, eğlendirici ve şaşırtıcı olarak saptamaktadır. Mizahının dayandığı esaslar olarak da;

1. mantık dışı durum ve sözlere başvurma
2. güldürücü durum ve sözler
3. zıtlık
4. kelime oyunları
5. şaşırtıcı zekâ oyunları
6. ölümle alay
7. beklenmedik, akla gelmedik nedenler, ihtimaller ortaya atma, umulmadık, şaşırtıcı davranış ve sözler
8. abartma
9. ima, taşlama
10. çağrışım saptanmıştır.

Böylece, Tokmakçıoğlu, yeni bir değerlendirme yapmıştır. Bundan sonra, kitaba 350 fıkra alınmış ve geniş bir bibliyografya eklenmiştir. Bu yeni saptama araştırmasında başarılı bir deneme yapmıştır Tokmakçıoğlu. *Bütün Yönleriyle Nasreddin Hoca*, (**) yeni bir değerlendirme girişimidir ve Tokmakçıoğlu bunda başarılı olmuştur.

(*) Nezihe Meriç, *Sular Aydınlanıyordu*, oyun, Ankara 1970, fiyatı 5 lira.

(**) Erdoğan Tokmakçıoğlu, *Bütün Yönleriyle Nasreddin Hoca*, Sinan Yayını.

Başkent

Her çarşamba sanat sayfası veriyor.
(Rüzgârlı Sokak, Ulus/ANKARA)

Türkü Olan Kadın ve Nursen Karas

I. K. KARADAYI

Nursen Karas'ın sanırım ilk öyküsü, 1954 günlü olarak, **Gülümseyen Hayal** (1) adlı küçük şiir kitabının ilk sayfalarında : "Su damlalarının müziği".

Sonra, Varlık Yıllığı 1965'de "**Biri olmalı**" ve ardından gelenler...

İlk öykü kitabı (**Sevgi-Sizler**)deki (2) on öyküsünden sonra (**Türkü Olan Kadın**) da bu kez (3) daha önce bazıları dergilerde yayınlanan onbir öykü var.

Yıllık'larda yayınlanmış dört öykünün her iki kitabına da alınmadığı anlaşılıyor.

Hemen, genel bir bakışla söyleyeyim :

Nursen Karas, olayların odağında durmasını bilerek halkını, insanını buluyor, onlara yakın bakıyor, onlardan "yufka"lar açıyor ve oldukça da iyi, önemli yerlere varıyor. Geliştirilmiş sanatçı yeteneği, yalnız "anlatmak"ı yapmıyor yazdıklarını; onların çoğunu, "yaratmak"ı bir öze kalıcı ve sanlayıcı da kılıyor. Bir solukta okunuyor yazdığı öyküler; kısa, rahat... Öyle, "sudan-havadan" izlenimi de hiç bir zaman uyanmıyor okuyanda. Yer yer duraksamaları ve aceleye gelmişlikleri giderek azalıyor; böyle bir gelişim çizgisi, bizleri son öyküleriyle de iyice umut verici durumlara götürebiliyor... Kendine özgü bir anlatım olusumunu seziyorum ben, Karas'ın öykülerinde. Olan'ı, olabilen'i değişik açılardan yakalayabilme özelliğini saptıyorum. Kişilerinde insan'larında, "yaşanmışlık" sadeliği görüyorum hep... Gerçekçi bir seçiş göze çarpıyor. Ya da açık, kapalı, bir bölüm yaşantı'nın olsun, yaşantıların bir bölümünün olsun, içinde, sevgi'nin, sevgisizliğin, geleneğin, töre'nin, kadın'ın, yakın çevrenin, eşitsizliğin, haksızlığın, v.b. küçük, ince, ilginç yanlarını; düşündürücü duygusalıkları, insanı çok yerlerde düşündüren duyarlılıkları buluyorum. Öte yandan, bir öykünün somut ve salt "tesbit"li özelliğine karşı (Kalıpsız Dev, Söylenmemiş Ninniler, Sevgi-Sizler; Cezalar Düşünen Öğretmenin Yürü ve Bir Düs, Havyar Yiye Çocuk, Kirpi Domates ve

Kedi, Zehra.), öteki öykünün özel oluşumundan soyut ve çevirmeli bir yararlanış da (Güldürmek İçin, Uykü, Korkutan Kara Karga, Ağlayan Nar; Paralel Yağmur, Aslanlar Acıktı, Görece...) söz konusu olabiliyor hatta... Bu da, "olaylara" "söyle bir göz atış"ın değil, derinliğine ve bilerek bakışın varlığını gösteriyor. Yani kazanılmış bir ustalık, ona çok yakınlık...

"Karas'ın hemen her öyküsü, o öykünün bir kadın elinden çıkması olduğunu gösteriyor..." diye yazarsam övmüş mü, yermiş mi olurum bilmem ama yine de böyle bir özelliğe, sonuca, "yazarlık kişiliğinin belirmesidir ve de belirli bir yazarın cinsel kişiliğinden gelme bir niteliktir..." sözlerini kolaylıkla ekleyebiliriz. Sorularına "kadını" bakas, olaylardan "kadınca" yararlanış, öykü örgüsünü "kadınca" işleyiş neden olmasın özelliği? Kesinlikle değil ama ayrıntılarda kadın öykücü, kadın ozan, kadın müzisyen, hatta kadın ressam belirlemesi, sanat dünyalarında vardır, bilinmektedir.

Özel sonuç : (Sevgi-Sizler)deki ince, imgesel duyarlılıklara, tutukluk yapmayan iyi örneklerle, (Türkü Olan Kadın) kitabındaki çoğu öykülerden çıkardığım gibi, etkin kazanmanın güzelim boy atışları ve toplum yapımını yaşantısal bağımlılıkları eklenmiş, Toplumcu gerçekçiliğin yansımalarına rastlıyorum. Koşulları, yükselişleri ne olursa olsun, örneğin "Aslanlar Acıktı", "Yankı Duğları", "Türkü Olan Kadın", "Zehra", "Alaca" öykülerinde, bizdeki "kadın" sorununun ezik ya da çelişmeli yazgısını görüyorum. Uyumsuzlukların, yalnızlıkların düşündürücü öyküleri de diyebilirim bunlara. Biçimsel kaygulara pek kapılmaksızın... Ayrıca arada, simgesel deneyişler...

İşdıkları çoğalır; bakış derinlikleri ve sanata dönüşümleri artarsa, halk ve insan kesimlerini süreklince, ya da sık sık yakından tanıma olanaklarını bulursa; bir de kendi deyimiyle "bol zamanlı gelecek"leri olursa, Nursen Karas'ın, "hiç söylenmeyecek" sandığı "en güzel öyküler"i bir gün yayınlanacaktır kanısındayım; umuyorum...

(1) **Gülümseyen Hayal**, 1959.

(2) **Sevgi-Sizler**, Dost Yayınları 1967.

(3) **Türkü Olan Kadın**, 1972. (İsteme adresi : P. K. 184, Karaköy - İstanbul yahut Milliyet Yayın Ltd. Şti. - İstanbul)

Fil

Ömer SAKIP

Yazarı Elio Vittorini'yi "**FIL**" adlı küçük, kısa bir romanda tanıdıkımıza sevindik. 1908 yılında, Sicilya'nın Siracusa kentinde doğmuş, asıl ününü 1936 - 38 yılları arasında tefrika edilen "Sicilya Konuşmaları"yla sağlamış. Vittorini çok sakin kişiymiş, ama inançlarından hiç ödün vermemiş. Ayrıca, İtalya'ya yeni yazarlar kazandırmak için çok çaba harcamış.1966 yılında ölmüş.

Fil, yoksul bir İtalyan ailesinin "at atamazsın - sat satamazsın" bürsüne kalmış çok iri yapılı, bir zamanlar üç dört işçinin yapamayacağı şeyleri yapmış bir Büyükbaba'ya kızınca takılmış addir. Kalabalık aileye ekmeği yalnız Euclide getirir, gerisi boş gezenin boş kalfasıdır. Çalışacak iş bulamaz ,evde otururlar. Büyükbaba, kolay kolay doymaz. Birgün, evin yakınlarında çalışan bir işçinin, Katransurat'ın sofraya buyur edilmiş, sofrada sade suya hindiba kaşıklandırken herkesin sanki dana, tavuk yiyormuş gibi yapıları ve Katransurat'ın fillerinin nasıl öldüğünü anlatışı ile roman insanı; boyutlara ulaşır. Bu uzun hikâyeye roman demeli mi bilmiyoruz. Konu da hemen hemen sofrada geçmektedir, orada bağlanıp orada çözülmemektedir.

İçli, güzel, okuru duygulandıran, yalın ve açık bir anlatımı var Vittorini'nin. Ekmeğe derdi başlıca dert. Gelgelelim, işin ucuzluğuna, kolaylığına kaçmıyor. Baba ile kız arasındaki konuşmalardan, Katransurat'ın iyilik dolu yüreğinin sözleriyle davranışlarından, yürek burucu bir öykü çıkarmasını biliyor. Katransurat'ı sevmeyi istemişse, seviyorsunuz Katransurat'ı. Anne'nin sert, katı sözleri altında yatan sorumluluğu, sevgiyi sezdirmek istemişse, adamakıllı seziyorsunuz. Kitabı, hemen bitiveren kitabı kapadığınız zaman, kime ve neye kızacağınızı iyice biliyorsunuz artık.

Evet, bu böyle. Ve bunun için de, romanın sonundaki "Not"un hiç gereği yoktu, sanıyoruz. Yazar, yazık ki, atmaya kıyamamış.

(Elio Vittorini, "**FIL**", e yayınları, 82 s., 5 lira)

Rübailer

Halim UĞURLU

Şiir evrenimizin her gün biraz daha bulunduğu yerden ileriye fırlama direnci, giderek ozanlara klâsik nazım biçimlerini deneme yolunu da açıyor. Bir kaç yıl öncenin, divan edebiyatını bütünüyle (inkâr) savı, 1970 den bu yana, bir eskiyi deneme hevesine dönüştü.

Edebiyat dergilerimizde gazete, mesneviye, hele rubaiye sık sık raslanır oldu. Bu raslamalarımız şiirimizde bir kaos'u mu simgeliyordu? Hayır. Ozanlarımız bu işe, şiir sanatına dört elle sarılıyorlar. eski veya yeni her olanaktan yararlanarak ortaya daha iyi şiir koymak istiyorlardı.

Elbette biçim her şey demek değildir. Ama bir yardımcı öğeydi şiiri sevdirmek için. İşte bu noktadan yola çıkan Umit Yaşar Oğuzcan, on bes formalk rubailer'ini yayımladı.

Kitaba bir önsöz yazar Talât Sait Halman, Divan ü Lûgat-İ Türk'ten başlayarak Mevlâna, Hayyam, Fuzulî ve Yahya Kemal çizgisinden Rubainin tarihsel gelişimiyle Oğuzcan'a ulaşıyor.

Kitap 122 rubai, rubai niteliği taşımayan yani vezne bağlı kalınmamış 70 dörtlük olarak iki bölüme oluşuyor. Bir de gerek rubailerde, gerek dörtlülüklerde ilk sözcüğün başlama harfi esas alınarak toplanıp A'dan Z'ye kadar sıraya konmuş. Böylece denenmiş yeni sıralama örneği verilmiş.

DİH : Aruz gibi "imale" ve "zah" sanatlarını çok gerektiren ve

böylece Arapça ve Farsça sözcüklerin sık sık yardımı çağrıldığı bir nazım biçiminde Oğuzcan'ı oldukça arınmış bir Türkçe kullanır bulduk.

Konu : Ötedenberi aşk temasından başka bir konuya (taşlama ve Hiciv dışında) eğilmeyen Oğuzcan'ı bu yapıtında mistisizm ve ölüm temalarını işledikten başka, dünyadaki yerini arar bulduk.

Sanatı : Oğuzcan şiir alanında çok eser vermesine karşın, insan durumunun yalnız sevil yönündeki bunalmalarından söz açarken, bu yapıtında daha çeşitli konulara eğilmesinden olacak, sanatını bir daha pekiştirdiğini ve şiire daha saygılı yöntemi yeğlediğini gördük. Bunların yanında yeni şiir anlayışıyla, şiir işlekliliğini bağdaştırabilmediğini söyleyemeyeceğiz.

Okuyucuya yeni bir ufuk çizme, yeni ışıklar tutma birimlerinden giderek çarpıcı ve düşündürücü niteliği ancak felsefi düşünceler olarak sunduğu rubailerde raslayabildik.

Şiir evrenimizde adına türlü nedenlerle sıkça raslanan Oğuzcan, sanırım ki, bundan sonraki yapıtlarında daha ortak ve sağlam konulara eğilecektir. Bunu rahatça yapabilecek ustalığa sahip olduğunu Rubailer'le göstermiş oluyor.

(Umit Yaşar Oğuzcan - "**RUBAİLER**", İş Bankası yayınları, 240 s., 15 TL.

Yeni Kastamonu

SANAT Dergisi

Yıllık Abone : 10 TL.

Siyami Özel

P. K. 29 Kastamonu

İZLENİMLER

ŞİRLER : YALVAÇ URAL
ÇİZGİLER : BERÇ KÖÇEOĞLU

KAVGA

Derken bir bitirim çıkageldi
Bas lan...
Adamda pabuç eski ama
Çorap sıkı
Geçti ulan dedi
Sigaramı isterim
Her şeye dalıp kalma merakı olan
Panayır halkı
İşini gücünü bırakıp
Geçti geçmediye geldi

ÇİNGEN ÇİNGENE ÇATINDA KASNAK KAFAYA GEÇTİ

Yürüüü...
Geçiren alınıyo00000TTTTT...

ÇADIR TIYATROSUNUN ÖNÜ

Çadırın üzerinde iki kova
İçinden ses gelir
Panayırda parası olan
Çadırda eğlenir

Kapının önünde
Para verip kâğıt alın bir yer
Adı gişe
Duvara avradın çıplak resmi asılmış

Namahreme tuuu... töbe
Çenginin adı Nesrin
Köçeğinki Aysel
Şuherif... nemidir nedir

Gel, gel, gel. . . . .

ALEMİ PANAYIR

İçerisi
Dede nine günü
Gürültüler
Kay hemşerim biraz beri
Susmalar ve takdim
Klarinet/Keman/Dümbelek
Köçek çıkınca sahneye
İçimizi eşeledi felek
Önümüzde biri ayağa kalktı
Ha... kelek haa.. kelek
Başladı name kelleden
Ağuş gırnatayı yellemeden
Döküldü sütüyenler
Aç...Aç...Aç...
Açamaz

Sermayesi yok/saçamaz
Sonra üzerinde kalmadı mintan
Kaldı: iki gül bir hercai-menekşe

Kasketler gitti göğe
Peş-peşe

Sahneye çıkınca kişi
Kapandı perde
Alemî panayır bitti
Pehlivan köy'de

Anadolu Türküsü

Solmamış gençliğimin ortasından koşuyorum
Şenlik alanları/dalgaları denizlerin
Ovalarda ezgiler/düğün dernek

H e y

Solmamış gençliğimin ortasından koşuyorum

Soğuk su pınarı diriliğini dışlıyor

Bir ceylân Güneşe doğru

Kağın ağır/yelini unutuyor sabahın

Söğütler düşlerini anlatıyorlar sulara

Toprak buğulanıyor dişiliğinde

Doğurgan sevdiceğim Anadolu

H e y

Solmamış gençliğimin ortasından koşuyorum

Bağlama sarı gelin

Çileli bir ozan anlatıyor

Akça kızlarını

Yağız delikanlılarını at oynatan

O demir bilekler sürüyor karasabanı

Aydınlanan göğsünde toprağın

Umutları fıfz veren yarınlarına

H e y

İtir GÜRDEMİREL

lanıyorum bin kez, bin Mart yaşamış gibi.
Yel saçlarımı ancak kıpırdatabiliyor. A-
nılarım bir yana, yaşayacak bir şey kal-
mamış gibi yarma.

Kalktım. Parayı verdim garsona. Yürü-
yen insanların ardından yürüdüm. Bir
kapı buldum Kapalıçarşı'dan beni kurtara-
cak. Yazgımın, ya da ayaklarımın istediği
yönde yürürken, bıçak gibi bir ilkyaz yeli
içime doluyor. Çiçeklere fırsat vermeyecek
bu soğuk havalar .Oysa onları bekliyorum.
Soğuk beni parçalara bölüyor, bıçak olup
doğruyor. Her parçam bir başka yerde ko-
pup kalıyor. Bilmediğim bir ara sokakta
yürüyorum. Akşamı yollarda getireceğim.
Ay sonu, cepte beş on kuruş, işsizliğin üzün-
tüsünü yaşayacağım bugün de. Oysa işime
gitmeliydim, vapurumda köşeme otur-
malıydım, denize bakmalıydım. Kırmızı
mantolu kız gülümsemeliydi. Ve o bana
yüz vermeyeni de bir gün olsun beni sev-
meliydi... Bunları düşünüyorum...

Korna sesi. Duydum. Adamın sesi; onu
da duydum. Adamlar göz göze geldik. Tam
pon bacaklarımın bir karşı gerisinde.

— Yürrüsene uyuzzz!..

Diye bağırdı adam. Yürüyordum.

Umut bohçası

Mahir Ersin Germeç

Kıl Yusuf ahlatın gölgesinde durdu. E-
linin tersini altında, çenesinde gezdirdi.
Güneşten kavrulmuş terli yüzü bir serinlik
bekledi. Aradığını bulamamanın ezinciyile
gözleri ahlatın kıvılcımsız duran ölgün
dallarına takıldı. Hava öylesine sıcaktı.
Allahtan gideceği yer uzak değildi. Ama
Kurt Mustafa öğleüstü salmıştı yola. Tor-
balı Köyü'ne inecek, ırgat gündelikleyecek-
ti. Canı sıkıldı, Püsküllü, boncuk işlemeli
keseyi çıkardı koynundan. Alaşağı etti. Yer-
de eylemsiz duran paralar parmaklarında
canlandı. Saydı. Yüzelli lira tuttu. Kurt
Mustafa'nın Torbalı Durmuş Çavuşa yazdığı
pusulayı çıkardı bu kez. Okudu. Cuma gün-
üne onbeş kişilik ırgat günlüklemesini,
yeğin biçicilerden seçilmesini tembihlemiş-
ti. Kıl Yusuf "bizim Kurbaga da anasının
gözü herif" dedi içinden. "Her şeyin eyisi-
ni seçiyö. Beni bilem yola yeğin gediyo de-
yin saldı Torbalı'ya." Kızdı. Kağıdı kat-
layıp koynuna atarken seslice küfretti
Kurt Mustafa'ya. Bağırdağının farkına va-
rarak ürkekçe bakındı çevresine. Dinleş-
tirdi. Kimsecikler yoktu. Salt bir saksığan
kalktı karşı cevizden. Köye doğru uçtu.
Yusuf hayladı peşinden :

"Ulan saksığan efendi, annadık köye ge-
diyön. Varıp da bizim garşaya söylemeyesin
dediklerimi. Sonra garışmam ha!" dedi,
güldü. Yekindi kalktı.

Torbalı Köyüne girdi. Boz ardıcın dibin-
deki pınardan su dolduran Demet'le karşı-
laştı. Bakıştılar. Kiloğlan birşey diyecek
oldu. Yutkundu, diyemedi. Kızın yüzüne
malmal baktı. Demet :

— Su mu içecen, dedi. Kıl Yusuf pıssa-
dan güldü.

— He. Isıcakladım da, dedi. Gözleri De-
meti yukarıdan aşağı taradı.

— Sizin köyde düğün mü var, dedi.
Demet bu gereksiz soruya karşılık;

— Yooh, dedi, niye ki?

— Glyinmiş guşanmışsın da ekin zama-
nı.

— Ossun. Bugün ırgat deęelim ya!

O an Kiloğlanın bakışları Demetin ağır-
şaklanmış göğüslerine dökülen sarı saç-
larından kayarak pınarın suyuna karıştı.
Kızın "ırgat" sözcüğü ona görevini hatırlat-
tı.

— Durmuş dayı nerelerde acap?

— Hangi Durmuş, dedi Demet. Torba-
lıda üçdört Durmuş vardı.

— Bizim köye geldi ya canım, o işte!

— Çevrecik'e mi?

— He. Sen de heç geldin mi bizim köye?

— Yoh. Nedecem ki!

— Irgat getmen mi? Sizin köyden ırgat
toplayacam da.

— Gederim.

— Gelmezsün ki.

— Gederim dedim ya.

— Essah mı?

— Essah.

— Söz mü ?

— Bilmiyom ki.

— Yaa! Gelmen işte.

— Gelirim emme, anam yollarsa.

— Para veriyim mi ?

— Yoh, anam alır, dedi Demet. Güğüm-
leri koluna takıp yürüdü. Kıl Yusuf, umut
ve sevginin karışımı bir hazla Durmuş ça-
vuşu aramaya koyuldu.

Kıl Yusuf, cuma sabahı erkenden bir
testi su doldurdu. Gümelî tarlaya vardı.
Akşamdan yaptığı beşyüzotuz kemi Ya-
lamık deresinde iyice ısladı. Son kem ba-
ğıyla tarlaya girerken ırgatlar da orakla-
rı kollarında ikişer üzer geliyorlardı. Ka-
labahk olacaktı bugün. Belliydi. Kurtağa
dökmüştü parayı gene. "Tarla da onun, pa-
ra da. Sat anasını" dedi içinden. "Benim
derdim başka. Sabahın köründe Kurtağa-
nın keyfine mi geldim bu mires tarlaya."

Irgat işe başlamıştı. Beller bir eğilip bir
doğruluyor, desteler yığılıyordu habre. Des-
teyi Kıl Yusuf topluyordu. Yanına Domali'
nin çocuğunu yardımcı vermişlerdi. Ama
pek beceriksizdi o. Ha var ha yoktu. Bü-
tün yük Kiloğlandaydı. Tez tez düşeni top-
luyordu. Akşama dek böyle giderse işi bi-
tiktii. Domalinin oğluna bozuldu :

— Nöyle deste topluyön lan. Kıvılda
azcak.

— Isıcakdım ağbı.

— Get lan. Zabah zabah ne ısıcığı.

— Vallaha ağbı!..

— Sıs lan. Anlaşıldı sen gıvıramıyacan
bu işi. Bari şu pöçükteki iki gişinin des-
tesini topl.

— Ben Hallemmimin destesini toplarım.

— Get lan, sıçarım Halil emmine. Sen-
nin keyfine deęel. Gönlüme galsa ben de
bı gişinin destesini toplarım emme, dedi Kıl
Yusuf. Gözleri Demet'e takıldı. Güneşte
altın gibi parıldayan örgüleri için birhoş
burdu. Bir kavrayabilseydi o saçları. Yek-
kindi avuçladı bıraktı, avuçladı bıraktı
desteyi. Öğleye dek o karar çalıştı. İyi ki
birbuçuk saatlik bir yemek molası vardı
da soluklamak fırsatı bulabilirdi.

Irgatlar yemeğini yemiş, herbiri bir ya-
na dağılmıştı. Demet, çıkımın başındaki
bir bağın üstüne oturdu. Kiloğlan da baş-
ucunda bitirdi. Sevgi dolu bakışlarla De-
meti süzdü. Kız hoşlaştı Kiloğlanın bakı-
şından. O da menekşe gözlerini yüzünde
gezdirdi.

— Gel, dedi, Yusuf otursana.

— Yoh, İrahatsız olma, dedi Kiloğlan.
Ben burdan seni gözleyim yeter.

— Gel gel, otu şöyle.

— Öyleysem oturuyum, dedi Yusuf. De-
metin yanındaki bir bağın üzerine çöktü.

YARINLAR BİZE GEBEDİR

Korkma, güneşin teklüğinden balam, korkma
Zaman, nice şahan güneşlere gebedir bilinmez
Birkaç itin öl demesiyle de balam, ölünmez

Bitmesi yakın, zamanın asırlık gebeliğinin, yakın
Umutla, karalıkları yakaraktan yarına bakın
Korkma, güneşin teklüğinden balam, korkma

Bir güneş ki doğacak üstümüze, ak mı ak, sağlam
Bir güneş ki, can balam, sapına dek insan

Hasan Hüseyin YALVAÇ

— Bu tarla sizin mi, dedi Demet.

— Yoh, Mistafa emmimlerin, dedi Yusuf.

— Sen de ırgat mısın ?

— He, Emme en çok sen de geleceñ de-
yin geldim buraya.

— Dügünümde de geleceñ mi?

Yusuf kötüledi. Böyle bir soru ummamış-
tı. Şaka mı yapıyordu yoksa? Ama söyle-
yişinde tam bir ciddilik vardı.

— Hi, düğünümde geleceñ mi dedim.

— Gelmiyecen mi yohsa ?

Yusuf toparladı kendini. Susup kalması
hoş kaçmazdı.

— Dügünüm mü oluyo ki?

— He, öyle. Harman sonu.

— Yaa! demek... Seviniyön mü?

Demetin gözleri buğulandı. "hayır" an-
lamında başını salladı. Konuşmadı. Kiloğ-
lan da sustu. İki gencin bakışları birbirine
takıldı kaldı bir süre. Yusuf tüm umut ve
hayallarının kırıldığını çiselenmiş menek-
şe gözlerden gözlerini ayırdığı anda anladı.

Harman sonuydu. Ekinler dövenlenmiş,
buğdaylar ambarlanmıştı. Kış hazırlığı
başlamıştı ev ev. Harmanlar, sokular, ser-
gilikler, evlerin düz damları aşlık bulgur
hedik, böğrüce, kabak, ceviz, hoşav gibi
yeygilerle doluydu.

Yusuf'un anası tahta bavula koyacağını
koydu, yerleştirdi. Yaşlı gözlerle kapadı.
Oğlunun pusulası çıkmıştı. Askere gidiyor-
du.

Yusuf uğurlandı. Elinde bavulu yola
düştü. İçenin yolu Torbalı Köyünden ge-
çerdi. İster istemez Demeti düşündü. Bel-
ki görürüm umuduyla kapısının önünden
geçti. Kimsecikleri göremedi. Köyün öbür
ucundan çıktı. Burnunu çekti, göğsünü ge-
çirdi. İşte şimdi ağlayacaktı. Geriden bir
şapırtı duydu. Başını çevirdi. Yedi - sekiz
yaşlarında bir çocuk çatal - soluk geldi ya-
nına. Elindeki bohçayı uzatarak,

— Ablam, dedi, Demet ablam yolladı.
Kimselere demesün dedi.

Birhoş oldu Kiloğlan, yüreği duracak
gibi oldu. Uzanıp aldı bohçayı, göğsüne
dayadı. Mahzunca,

— Sağol, dedi. Ablam başka bişey söyle-
di mi ?

— Cık çekti çocuk.

— Eyi, Dügünüm ne vahit ?

— Bilmiyom, dedi çocuk. Daha durma-
dı orada. Segirtip gitti. Yusuf peşinden hay-
ladı.

— Selâm söyle. Çoh selâm söyle...

Kıl Yusuf, Torbalı Köyünü kucaklayan
Kabaktepeyi aşınca bohçayı sabırsızlıkla
açıverdi. İçinden iki yağlı bazlama, biraz
cevizçi ile bir tek elma çıktı. Elma iki ye-
rinden dişlenmişti. İçini çekerek dudagina
götürdü. Diş izlerini öptü, öptü...

CERRAHOĞULLARI

UMUMİ NAKLIYAT, VAPURCULUK ve TİCARET T.A.Ş.

BEYNELMİLEL NAKLIYAT,
VAPUR ACENTELİĞİ,
TİCARET, SİGORTACILIK

Telefon : 40 79 00 (3 Hat)
44 73 68 - 44 01 79
Tatil-Gece : 36 35 35
Telex : İstanbul - 307

Teİgraf :
CERRAHOĞULLARI - İst.
F. K. :
414 - Karaköy

Adres : TAKSİM MEYDANI, KÖSEĞLU APT. No. 3/3
İSTANBUL

Güney : 32

BAŞKENTLİ HANIMLAR

KUAFÖR

İSMAIL ve MUSTAFA
ÇALIŞKAN KARDEŞLERİ
TERCİH EDİYOR

Elbette bir sebebi vardır.

Bayındır Sokak No: 25/1 Tel: 17 85 41
Yenişehir — ANKARA

Güney : 33

TEKEL

TURK VİSKİSİNİ
KIVANÇLA SUNAR

ANKARA viskisi size
BAŞKA BİR VİSKİYİ
ARATMIYACAKTIR

Basın : 60979

Güney : 34

TÜRKİYE GARANTI BANKASI A.Ş.

KURULUŞU : 1946

Sermaye ve ihtiyatları yekünü :
80.000.000. — lira

YURT İÇİNDE 174 ŞUBE
TASARRUF MEVDUATINDA HARBİYE VE
FENERBAHÇE'DE TAM KONFORLU APART-
MAN DAİRELERİ VE ZENGİN PARA
İKRAMİYELERİ

GARANTI BANKASI

Güney : 35

damlıya
damlıya
gözü

Güney : 36

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın... iktidaretinizin emniyetlidir

15

HIRTOĞLAN MASALLARI

6. sayfadan

tık, gidelim. Sonra, daha uygun bir zaman da bol bol konuşuruz. Olmaz mı?"

Atların sırtlarına vurarak arabayı yeniden hareket ettirmek için dizginleri eline almıştı.

Con Tyler :

"İnin!" dedi.

Sesi son derece kısık ve boğuktu. Kişiyi, bel kemiginde buz gezdirilmiş gibi ürpertiyordu.

"Ama Tyler, dostum, sana söylediğim gibi..."

"Bırak o dizginleri, arbanın demirine bağla.." dedi Tyler. "Hepiniz inin aşağı!"

Bir an dönmüş, arkasına bakmış, sonra gözlerini onlara dikmişti.

Nathaniel nişanlisına baktı :

"Şuna bir şey söylesene! Bizi nerdeyse zorla indireceksin. Pis, aşağılık serseri!"

Son küfrü Templar'a mı, Tyler'e mi ettiği kesinlikle anlaşılmadı. İsteseler, ikisi de kendi üzerlerine çeker, alınabilirlerdi. Hiçbirinin artık yüzüne falan bakmıyordu. Ortaya söylemişti sanki. Gelgelelim, erkekleri birbirine düşürmek, kapıştırmak için elinden geleni ardına koymaz bir tavı sürdürüşü hiç de gözden kaçmıyordu.

"Kızım.." diye mırıldandı Kâhya.

"Kızım, oğlum yok. Hadj bakalım!"

Con Tyler'in sesi bu sefer kupkuruydu, bakışları da.. Karşı durulmaz bir ses ve karşı durulmaz bir bakış. Yoksa, tabanca falan göstermemişti.

Arabadan indiler.

"Amca be," dedi Seymour, "senin atına ben bineyim mi? Yada, eniştem binsin mi?"

Küçük, keçe bir torba almıştı yanına Con Tyler. Atmadan inmişti. Hayvanı ağaca bağlamıştı. Çocuğa karşılık vermeden. Kâhya'ya seslendi :

"Dostum, demin gösterdiğim ağaç altı iyidir. Oraya buyrun!"

Kadınlar önde, erkekler arkada, yürüdüler. Nathaniel, uzun eteklerini bir eliyle topluyordu. Eteklerine çalının çırpınını kılmasını gözetiyordu. Bu sırada afacan Seymour, kopardığı bir dal parçasıyla herkesi makinalı tüfek ateşine tuttu, taradı :

— Tak tak tak tak!

Sonra kendi oyununa kahkahalar savurup, attı elinden dalı.

Arkadan bir ses :

— Şu kalm ağacın altına yan yana dizilin! dedi.

Dönüp şaşkınca baktılar: Eski sığır çobanı ne demek istiyor?

O küçük, keçe torbasından ufak bir fotoğraf makinası çıkarmıştı. Anlaşılan fotoğraflarını çekecekti. Nitekim, elindeki makinayı kaldırıp hepsine göstererek :

— Şöyle topluca ve ayrı ayrı, resimlerinizi çekmek istiyorum.. dedi. Bir aile fotoğrafı! Sonsuza kadar kalacak bir anı!

En sonunda konuşma gücü bulan Templar :

"Eksik olma, ama bunu sonra da yapabilirsin Tyler. Acelesi var mı?" diyebilirdi.

"Var," dedi Con Tyler. "Sizin yoksa bile benim var. Bu uzaklık iyi. Hadj yan yana dizilin. Güzel çıkmalı. Kâhya, sen sağ başa geç. Yanında sayın eşin. Sonra Nathaniel, sonra Templar, en solda Seymour, Ha, iyi, böyle.."

Aile, yukardan, yüce bir yerden buyruk almış gibi davranıyordu. Ağacın altında yan yana diziliyordu. Daha doğrusu, babaları ne yaparsa, onlar da onu yapıyorlardı. Baba, Con Tyler'in sözünü dinliyordu. Eh, onlar da dinliyorlardı.

"Kâhya, kaldır başını, objektife bak ve gülümse! Sayın bayan siz, başınızı biraz kocanızın omzuna doğru yatırın ve siz de gülümseyin. Bayan Nathaniel, sokulun nişanlisına!"

"Sokulmak zorunda mıyım?"

Genç kız, Tyler'e inat, nişanlisını dirseği ile öteye iteledi.

"Peki, nasıl isterseniz.. Seymour, sen Bay Templar'ın elini tut. Ve lütfen dilini çıkarma!"

Çocuk, arsızca dil çıkarmıştı.

Çıt çıt sesleri duyuldu. Con Tyler üstüste resim çekti.

"Ama bunları ne yapacaksın Tyler?" diye sordu Kâhya'nın karısı.

"Saklayacağım, Bayan."

"Niçin, ne hakla, ne diye?"

"Güzel anılarını saklamaz mısınız?"

"Biz senin için nereden güzel anı oluşturmuşuz?"

"Onu ben bilirim, Bayan."

Con Tyler derinlemesine içini çekti.

Buna karşı "Poi.."ladı. Kâhya'nın karısı :

"Bir şey söyleyeyim mi? resim çekmen sinirime dokundu. Erkeklerimiz de, çok yazık, sanki dillerini yuttu. İkisi de susuyor!"

"Ama çok az kaldı Bayan, hemen hemen bitti."

"Olsun. Ben anlamam, ben gidiyorum."

Diye söylendi kadın ve yürüdü.

Ceketinin koltuk altından, şipşak otomatik tabancasını çekti çıkardı Con Tyler. Bunu o kadar kısa bir zamanda, o kadar tez yapmıştı ki, elini koynuna soktuğunu bile görmemişler, yalnız elindeki otomatik görmüşlerdi.

"Bayan, dön yerine, sıraya gir!"

Tyler sırtıyordu.

Kadın bir korku çığlığı koyverip, elinin tersini ağzına kaptı, geriledi. Gözleri yularından dışarı uğramıştı. Belki tabancadan da korkmuş olan Tyler'in sırtıydı. Bir oyuna gelmişlerdi.

"Bak Tyler, oğlum.." diye konuşmayı denedi Kâhya.

"Sen sus!" dedi eski sığır çobanı. "Şimdi sıra ayrı fotoğraflarda. Çekiyorum, durumunuzu hiç bozmayın!"

Makina gene çıt çıt etti. Tyler, onu keçe torbaya koydu. Tabancanın burnuyla işaret etti :

"Nathaniel, sen benimle geleceksin."

"Nereye?"

"Uzağa değil. Şöyle şuraya, yakına.."

Gene tabancasının namlu ağzıyla, beş altı metre ötedeki bir çukuru gösterdi.

"Nolacak?" dedi kız.

"Sevişeceğiz.." dedi Con Tyler. "İstemez misin?"

Kız, bakışlarıyla, nişanlisının yardımını aradı. Ama donmuş, katılmış bir heykeldi Templar.

Kâhya'nın karısı ellerini yüzüne kapatmıştı. İçin için hıçkırıyordu.

Kâhya, başlarına geleni çoktan anlamış durumda, önüne bakıyordu.

"Ya gelmezsem, Tyler?"

"Vururum."

Çılgın bir kahkaha sağnağı boşandı Nathaniel'in gırtlığından. Ormanda, ağaçtan ağaca çarparak yankılandı ve tükendi.

"Eskiden benimle böyle konuşmazdın Con Tyler. Beni vuracağını değil, benim yüzümden kendini vuracağını söyledin!"

Kâhya ile karısı, o durumda bile, büyük bir şaşkınlığa kapıldılar. Templar'da hiçbir hareket görülmedi. Ya duymamıştı, yada duydukları beynine işlememişti.

"Hadj gel.."

Sığır çobanı çağırıyor ve kızları, güzel kızları gidiyordu. Kıkırdıyordu hâlâ. Belki cilvesiydi bu onun, belki kafa tutuşu. Çukura girdiler. Çukur, insanı, orta boylu birisini, ancak ayaklarına kadar sıklar bir çukurdu. Gerisini görmek mümkünü, eğer tabii bakılırsa. Seymour büyük bir merakla ablasına bakıyordu. Onun, üzerlerindeki hırslı hırslı çıkışı seyrediyordu.

Kâhya bir iki adım attı atmadı, Tyler başını kaldırıp, tabancayı gösterip :

— Kimse yerinden kıpırdamasın, dedi.

Ablasının çıkardıklarını yere serdi Tyler. Ablası çıplak kalınca ablasını kucakladı ve o giysilerin üzerine yatırdı.

Annesi, usulca :

"Seymour, ayıp, sen arkana dön.." dedi.

Seymour kabul etmedi :

"Neden? Siz bakıyorsunuz, ben de bakıyorum. Herif ablama ne yapıyor, öğrenmiş olurum."

Ve öğreneceğini öğrendi. Herif, tavuğun üzerindeki horoz gibiydi. Tavuk ilkin kımltırsızdı. Giderek onda bir canlanma, horozun gagalamalarına karşılık verme görüldü. Kanatlarını - kollarını - adamın boyuna dolamıştı. Gaga gagaya geldiler. Bu sırada :

"Nasıl beklettin, nasıl özlemişim.." diye soluyordu.

Horoz kalktı, doğruldu.

Ablası giyindi. Üstünü başını silkeledi.

Çukurdan çıktılar.

Ablasına :

"Sen eski yerine dön Nathaniel.." dedi Horoz - adam.

"Gene mi fotoğraf?"

"Hayır, başka bir şey.."

Ablası birden :

"Aaa... ama bu olmaz Tyler!" diye bağırdı.

Otomatik tabanca adamın gene elindeydi. Seymour ancak onu görebildi ve ancak ablasının "Aaaa.. ama bu olmaz Tyler!" diye bağırmasını iştebildi. Bir gürlütlü dolurdu kulaklarını. Gerisini ne görebildi, ne iştebildi.

KORO

Mermi havada kendi yörüngesini çizer İnsan insan kardeşin kurşuna mı dizer Vicdan titremezse el ne zaman titrer Adı gibi kendi de batası Con Tyler Yüz karası Con Tyler Allahın belası Con Tyler.

güney güney güney güney güney gün